

MESTNA OBČINA MARIBOR
ŽUPAN

Ulica heroja Staneta 1, SI-2000 Maribor
T: +386.2.2201 000, E: mestna.obcina@maribor.si
S: http://www.maribor.si
Davčna številka: SI12709590, Matična številka: 5883369

Številka: 00700-19/2019-36

Datum: 08.06.2020

GMS – 280

MESTNI SVET
MESTNE OBČINE MARIBOR

**ZADEVA: PREDLOG ZA OBRAVNAVO NA 14. REDNI SEJI MESTNEGA SVETA
MESTNE OBČINE MARIBOR**

NASLOV GRADIVA: Odlok o načrtu za kakovost zraka za aglomeracijo Maribor

GRADIVO PRIPRAVIL: Mag. Jože Jurša, Ministrstvo za okolje in prostor
Cvetka Slana, Skupna občinska uprava Maribor, Skupna služba
varstva okolja
Zvonko Fištravec, Občina Miklavž na Dravskem polju

GRADIVO PREDLAGA: Aleksander Saša Arsenovič, župan

POROČEVALEC: Mag. Jože Jurša, Ministrstvo za okolje in prostor
Cvetka Slana, Skupna občinska uprava Maribor, Skupna služba
varstva okolja

- PREDLOG SKLEPA:
- 1. Mestni svet Mestne občine Maribor se seznani s predlogom Odloka o načrtu za kakovost zraka za aglomeracijo Maribor s podrobnejšim programom ukrepov, ki ga je pripravilo Ministrstvo za okolje in prostor v sodelovanju z Mestno občino Maribor in Občino Miklavž na Dravskem polju, št. 007-39/2020/3, z dne 8.6.2020**
 - 2. Mestni svet Mestne občine Maribor soglaša z nalogami občine v skladu s finančnimi zmožnostmi, kot izhaja iz predloga podrobnejšega programa ukrepov, ki je sestavni del Odloka o načrtu za kakovost zraka za aglomeracijo Maribor**

Aleksander Saša Arsenovič
Župan

Priloge:

- Obrazložitev predloga odloka
- Odlok o načrtu za kakovost zraka za aglomeracijo Maribor

MESTNA OBČINA MARIBOR
MESTNA UPRAVA
KABINET ŽUPANA
Služba za delovanje mestnega sveta

Številka: 00700-19/2019-36

Datum: 08.06.2020

PODPISNI LIST
PREDLOGA ZA OBRAVNAVO NA 14. REDNI SEJI MESTNEGA SVETA
MESTNE OBČINE MARIBOR

Naslov gradiva:	Odlok o načrtu za kakovost zraka za aglomeracijo Maribor
Priloge gradiva (navedba morebitnih prilog):	1. Obrazložitev predloga odloka 2. Odlok o načrtu za kakovost zraka za aglomeracijo Maribor

Pregledali in parafirali:

Podpisniki	Ime in priimek podpisnika	Pristojen organ	Datum	Podpis tistega, ki podpiše oz. parafira
Gradivo pripravil-a:	Mag. Jože Jurša	Ministrstvo za okolje in prostor	8.6.2020	
	Cvetka Slana	Skupna občinska uprava Maribor, Skupna služba varstva okolja	8.6.2020	
	Zvonko Fištravec	Občina Miklavž na Dravskem polju	8.6.2020	
Gradivo pregledal-a vodja organa in morebitni vodja NOE:	Cvetka Slana	Skupna občinska uprava Maribor, Skupna služba varstva okolja	8.6.2020	
Gradivo usklajeno s pristojnimi organi (če je gradivo pripravljeno izven MOM):				
Dodatni pregled na predlog pripravljavca				
Dokument parafiral podžupan: <small>(obkrožite tistega, ki je odgovoren za vaše področje)</small>	Dr. Samo Peter Medved Gregor Reichenberg Mag. Helena KujundžičLukaček Alenka Iskra	Kabinet župana		
Gradivo prejela služba MS v fizični in elektronski obliki	Rosana Klančnik	Služba za delovanje mestnega sveta	8.6.2020	

Gradivo pregledal v.d. direktorja MU	Mag. Nataša Rodošek	Kabinet župana		
Gradivo podpisal župan:	Aleksander Saša Arsenovič	Kabinet župana		

Obrazložitev predloga Odloka o načrtu za kakovost zraka za aglomeracijo Maribor

1. Pravna podlaga

Zakon o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/06 – ZMetD, 66/06 – odl. US, 33/07 – ZPNačrt, 57/08 – ZFO-1A, 70/08, 108/09, 108/09 – ZPNačrt-A, 48/12, 57/12, 92/13, 56/15, 102/15, 30/16, 61/17 – GZ, 21/18 – ZNOrg in 84/18 – ZIURKOE) je krovni zakon, ki ureja področje kakovosti zraka v Sloveniji. Zakon vladi omogoča, da določi program ukrepov za izboljšanje kakovosti okolja ali njegovih delov na degradiranem območju, po predhodni odobritvi občinskega sveta.

Uredba o kakovosti zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 9/11, 8/15 in 66/18) določa standarde kakovosti zunanjega zraka. Prav tako določa razdelitev Slovenije na območja, podobmočja in aglomeracije za ugotavljanje kakovosti zunanjega zraka.

2. Razlogi za sprejem odloka

V Sloveniji je šest območij s slabšo kakovostjo zraka (območje mestnih občin Murska Sobota, Celje, Novo mesto, Ljubljana, območje Zasavja brez občine Hrastnik in aglomeracije Maribor, ki obsega mestno občino Maribor in občino Miklavž na Dravskem polju), kjer se uresničujejo Odloki o načrtih za kakovost zraka.

Odlok pripravi Ministrstvo za okolje in prostor ob sodelovanju lokalnih skupnosti, obravnavajo in potrjuje ga mestni oz. občinski sveti, na koncu ga sprejme Vlada RS.

Odlok o načrtu za kakovost zraka za aglomeracijo Maribor (Uradni list RS, št. 82/18) je ob predhodnem soglasju Mestnega sveta Mestne občine Maribor in Občinskega sveta Občine Miklavž na Dravskem polju, sprejela Vlada RS s programom ukrepov za obdobje 2017-2019. Pričujoči odlok predstavlja novelacijo osnovnega odloka s podrobnejšim programom ukrepov, ki so finančno ovrednoteni za novo triletno obdobje 2020-2022.

Sprejetje odloka je potrebno za kandidiranje na okoljske razpise Eko-sklada in za nadaljevanje izvajanja ukrepov za izboljšanje kakovosti zraka v Mestni občini Maribor in Občini Miklavž na Dravskem polju.

3. Ocena stanja (za območje Mestne občine Maribor)

Odlok ima s svojimi ukrepi oz. z njihovim uresničevanjem nedvomno pozitivne učinke na kakovost zraka na območju Mestne občine Maribor. To lahko sklepamo glede na koncentracije trdih delcev PM_{10} kot glavnega onesnaževala in glede na večletno primerjavo kakovosti zraka v obdobju 2016 - 2019. Iz slednjih lahko povzamemo, da se trend števila letnih preseganj zmanjšuje.

Za delce PM_{10} so predpisane letne in dnevne mejne vrednosti. Dnevna mejna vrednost znaša $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ in je lahko presežena največ 35-krat v koledarskem letu. Če smo v letu 2016 še beležili več kot 35 preseganj na leto (preko 40), pa število preseganj v letu 2017 ni preseglo mejne vrednosti (35), prav tako ne v letu 2018 (30), v katerem se je še nekoliko zmanjšalo. Tudi v letu 2019, po zaenkrat še neuradnih podatkih, število preseganj ni bilo doseženo (13), kar pomeni, da se v Mariboru iz leta v leto znižuje maksimalna dnevna koncentracija delcev.

V primerjavi s posameznimi meseci med letom je še vedno zaznati trend večjega onesnaženja v času zime, k čemur največ prispeva kurilna sezona. V ostalih letnih časih koncentracije niso presežene, vir onesnaženja v tem času pa je v večini promet, nekaj tudi industrija. Seveda ne gre zanemariti meteoroloških razmer, ki prav tako vplivajo na

povečanje koncentracij (npr. saharski prah, nezadostna prevetrenost v nekem obdobju, sušna obdobja, inverzija, ipd.).

Glede na podatke je Mestna občina Maribor na dobri poti pri zmanjševanju onesnaženosti zunanjega zraka, vendar še vedno sledi glavnemu cilju, to je da se z izvajanjem ukrepov nadaljuje in zagotavlja čim bolj zdravo okolje čez vse leto za vse prebivalce občine.

4. Vsebina odloka

Z odlokom se sprejme načrt za kakovost zraka za aglomeracijo Maribor, ki predstavlja podrobnejši program ukrepov za izboljšanje kakovosti zraka. Aglomeracija zajema območje Mestne občine Maribor in Občine Miklavž na Dravskem polju.

Načrt za kakovost zraka je v Prilogi 1, ki je sestavni del odloka in sestoji iz opisa območja čezmerne onesnaženosti, opisa ravni onesnaženosti z delci PM₁₀, opisa virov onesnaževanja in ukrepov za zmanjšanje onesnaženosti ter odgovornih nosilcev za izvajanje ukrepov. Finančno ovrednotenje ukrepov iz načrta je za obdobje treh let (2020-2022) določeno v Prilogi 2, ki je prav tako sestavni del odloka (pripravljen je ločeno za obe občini).

Odlok je pripravilo Ministrstvo za okolje in prostor v sodelovanju z Mestno občino Maribor in Občino Miklavž na Dravskem polju. Mestna občina Maribor je pri pripravi odloka sodelovala v delu, ki se nanaša na novelacijo ukrepov iz načrta iz njenega območja. Pri tem se je povezala z vsemi deležniki v mestu, na katere se ukrepi navezujejo in sicer z javnimi podjetji (področje prometa, energetike, komunale), Energetsko agencijo Podravje – Energap, dimnikarsko službo, JMSS Maribor, MRA, območno gospodarsko in obrtno zbornico ter drugimi. Tako Mestna občina Maribor kot vsi zunanji deležniki so pri tem sledili cilju, kako z ukrepi čim bolj zmanjšati onesnaženost zraka, ob hkratnem upoštevanju svojih razvojnih načrtov in usmeritev, finančnih zmožnosti in veljavno zakonodajo.

5. Vsebina programa ukrepov

Načrt za kakovost zraka med drugim vsebuje ukrepe, ki so usmerjeni v tri sklope:

1. Sklop: Ukrepi na področju učinkovite rabe energije (URE) in uporabe obnovljivih virov energije (OVE) so usmerjeni predvsem v zmanjševanje emisij zaradi ogrevanja stavb. Spodbuja se širitev daljinskega omrežja v mestu, uvajanje OVE v sistem DO, povečevanje odjema v omrežju DO in plinovodnega omrežja. Spodbuja se energetska obnova stanovanj, večstanovanjskih zgradb in javnih objektov v lasti MOM. Velik del finančnih spodbud je namenjenih zamenjavi zastarelih kurilnih naprav, ki so večinski vir onesnaženosti zraka z delci PM₁₀ v zimskem obdobju. Posebna pozornost je namenjena tudi izobraževanju občanov o pravilni uporabi kurilnih naprav na trda goriva in ustrezni pripravi lesne biomase. Ukrepi so usklajeni tudi s sprejetim Lokalnim energetskega konceptom Mestne občine Maribor.

2. Sklop: Ukrepi na področju prometa so usmerjeni k posodobitvam javnega potniškega prometa, trajnostni parkirni politiki, spodbujanju elektromobilnosti, izboljšanju in širitvi infrastrukture za kolesarje in pešce, spodbujanju drugih oblik trajnostne mobilnosti, ipd..

3. Sklop: Ostali ukrepi so t.i. podporni ukrepi, ki so prav tako pomembni, vendar niso posebej finančno ovrednoteni. Nanašajo se na varovanje in obnavljanje zelenih površin mesta, ki izboljšujejo mikroklimo, delovanje spletnega mesta za kakovost zraka, ozaveščanje občanov o kakovosti zraka, ipd.. Del ukrepov je namenjen tudi gospodarskim subjektom v smislu spodbujanja uporabe najboljših razpoložljivih tehnik (BAT tehnologij) v proizvodnih procesih, spodbujanje sistema ravnanja z okoljem, ipd..

6. Finančni viri

Ocenjena višina potrebnih sredstev za realizacijo predvidenih ukrepov v obdobju 2020-2022 je 28.572.121 EUR, od tega s strani Mestne občine Maribor v višini 8.723.350 EUR (iz namenskih virov in drugih sredstev proračuna), s strani države v višini 12.965.271 EUR (največ iz Sklada podnebnih sprememb in iz kohezijskih sredstev), predvideni so še drugi viri v višini 6.883.500 EUR (JZP, Norveški sklad, ...).

S strani Mestne občine Maribor se bo realizacija mnogih ukrepov izvajala že na osnovi sprejetih razvojnih usmeritev, ki izhajajo iz Celostne prometne strategije MOM in Lokalnega energetskega koncepta MOM.

Večina finančnih sredstev je namenjena izvajanju ukrepov iz 1. in 2. Sklopa in sicer gre za ukrepe s področja energetike in področja prometa.

Učinki izvajanja ukrepov se bodo določali v okviru programa, ki ga bo pripravila in izvajala Agencija RS za okolje in prostor. Agencija v sodelovanju z občinama pripravi program za spremljanje onesnaženosti zraka, ugotavljanje vzrokov čezmernih obremenitev in analizo učinkov ukrepov, ga po potrebi dopolnjuje in izvaja.

Predlaga se, da Mestni svet Mestne občine Maribor poda soglasje k predlaganemu Odloku o načrtu za kakovost zraka za aglomeracijo Maribor ter nalogam v skladu s finančnimi zmožnostmi, kot izhajajo iz podrobnejšega programa ukrepov, ki je sestavni del odloka.

Na podlagi prvega odstavka 24. člena v zvezi s šestim odstavkom 23. člena Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/06 – ZMetD, 66/06 – odl. US, 33/07 – ZPNačrt, 57/08 – ZFO-1A, 70/08, 108/09, 108/09 – ZPNačrt-A, 48/12, 57/12, 92/13, 56/15, 102/15, 30/16, 61/17 – GZ, 21/18 – ZNOrg in 84/18 – ZIURKOE) in za izvrševanje prvega odstavka 15. člena Uredbe o kakovosti zunanega zraka (Uradni list RS, št. 9/11, 8/15 in 66/18) izdaja Vlada Republike Slovenije

ODLOK

o načrtu za kakovost zraka za aglomeracijo Maribor

1. člen **(vsebina)**

(1) S tem odlokom se sprejme načrt za kakovost zraka za aglomeracijo Maribor, ki v skladu z zakonom, ki ureja varstvo okolja, predstavlja program ukrepov za izboljšanje kakovosti zraka.

(2) Načrt za kakovost zraka za aglomeracijo Maribor je v prilogi 1, ki je sestavni del tega odloka (v nadaljnjem besedilu: Načrt).

- (3) Ta odlok ureja tudi:
- območje izvajanja ukrepov, ki je v skladu s predpisom, ki ureja določitev podobmočij zaradi upravljanja s kakovostjo zunanega zraka, opredeljeno kot aglomeracija z oznako SIM in je na podlagi predpisa, ki ureja razvrstitev območij, aglomeracij in podobmočij glede na onesnaženost zunanega zraka, zaradi čezmerne onesnaženosti zunanega zraka (v nadaljnjem besedilu: zrak) z delci PM₁₀ uvrščeno v razred največje obremenjenosti;
 - spodbude države in občin;
 - kratkoročne ukrepe;
 - spremljanje učinkov izvajanja in obdobje izvajanja ukrepov iz Načrta;
 - nosilce izvajanja ukrepov iz Načrta.

2. člen **(določitev območja največje obremenjenosti)**

Območje obremenjenosti z delci PM₁₀ se določa za aglomeracijo Maribor, ki obsega območji Mestne občine Maribor in Občine Miklavž na Dravskem polju.

3. člen **(vsebina Načrta)**

- (1) Načrt vsebuje:
- opis območja čezmerne onesnaženosti;
 - analizo stanja onesnaženosti;
 - vire onesnaževanja in njihov vpliv na stanje kakovosti zraka;
 - ukrepe za zmanjšanje onesnaženosti;
 - odgovorne organe za izvajanje ukrepov za izboljšanje kakovosti zraka, vključno z nalogami občin in države;
 - obveznosti povzročiteljev obremenitve in izvajalcev javnih služb varstva okolja ter oseb, ki izvajajo dejavnosti varstva okolja.

(2) Pri intenzivnosti izvajanja posameznih ukrepov se upošteva tudi njihov prispevek k zmanjšanju onesnaženosti z delci PM_{2,5} in drugimi onesnaževali zunanjega zraka.

4. člen (spodbude države in občin)

(1) Investicijski projekti gospodinjstev za zamenjavo kotlov na vse vrste goriv z novimi napravami za ogrevanje stavb in obnova posameznih delov ali celotnega zunanjega ovoja stavb, ki jih spodbujajo Eko sklad, Slovenski okoljski javni sklad (v nadaljnjem besedilu: Eko sklad), in zavezanci z nepovratnimi sredstvi na podlagi predpisa, ki ureja zagotavljanje prihrankov energije pri končnih odjemalcih (v nadaljnjem besedilu: subvencija), se lahko spodbujajo z dodatnimi subvencijami države in občin.

(2) Upravičenci do spodbud za zamenjavo kotlov na katero koli vrsto goriva z novimi kotli na lesno biomaso in za vgradnjo električnih toplotnih črpalk za ogrevanje stavb iz predpisa, ki ureja spodbujanje učinkovite rabe energije in rabe obnovljivih virov energije, in predpisa, ki ureja zagotavljanje prihrankov energije pri končnih odjemalcih, do teh spodbud niso upravičeni na območju, kjer je z občinskimi akti ali lokalnim energetskega konceptom kot prednostni način ogrevanja stavb določeno in izvedeno omrežje daljinskega ogrevanja, razen če so ti kotli namenjeni za daljinsko ogrevanje. Če je kot prednostni način ogrevanja določena uporaba in izveden sistem distribucije zemeljskega plina, upravičenci do spodbud niso upravičeni do spodbud za zamenjavo kotlov na vse vrste goriv z novimi kotli na lesno biomaso in vgradnjo električnih toplotnih črpalk.

(3) Občina Miklavž na Dravskem polju in Mestna občina Maribor za namen dodeljevanja subvencij zagotavljata Eko skladu in ministrstvu, pristojnemu za energijo, podatke o meji območja iz 2. člena tega odloka na zemljiško parcelo natančno in podatke o mejah območij, kjer je kot prednostni način ogrevanja določeno in izvedeno omrežje daljinskega ogrevanja ali izveden sistem distribucije zemeljskega plina, na zemljiško parcelo natančno.

(4) Zavezanci iz predpisa, ki ureja zagotavljanje prihrankov energije pri končnih odjemalcih, pridobijo podatke iz prejšnjega odstavka od Eko sklada.

(5) Eko sklad pri potrditvi programa za izboljšanje energetske učinkovitosti iz predpisa, ki ureja zagotavljanje prihrankov energije pri končnih odjemalcih, upošteva določbe tega odloka.

5. člen (kratkoročni ukrepi)

(1) Agencija Republike Slovenije za okolje (v nadaljnjem besedilu: agencija) v obdobju med 1. oktobrom in 31. marcem dnevno napoveduje onesnaženost z delci PM₁₀ na območju iz 2. člena tega odloka na podlagi predvidenih meteoroloških razmer in izmerjenih ravni PM₁₀.

(2) Agencija razglasi čezmerno onesnaženost z delci PM₁₀ na območju iz 2. člena tega odloka, če je napovedana raven delcev PM₁₀ večja od 1,5-kratnika dnevne mejne vrednosti.

(3) V primeru razglašene čezmerne onesnaženosti z delci PM₁₀ izda agencija priporočila fizičnim in pravnim osebam, da prispevajo k zmanjšanju emisij z delci PM₁₀ tako, da:

- zmanjšajo ogrevanje stanovanjskih in poslovnih prostorov;
- uporabljajo goriva, ki sproščajo nižje emisije delcev, če imajo to možnost;
- intenzivno uporabljajo javni prevoz in druge oblike trajnostnega prevoza;
- zmanjšajo uporabo osebnih vozil;
- ne izvajajo dejavnosti na prostem, ki povzročajo razpršene emisije prahu (npr. gradbišča, pometanje cest in suhega listja);
- ne uporabljajo sekundarnega ogrevanja na biomaso.

(4) O razglasitvi čezmerne onesnaženosti z delci PM₁₀ agencija nemudoma obvesti Občino Miklavž na Dravskem polju in Mestno občino Maribor ter sredstva javnega obveščanja.

6. člen **(finančno ovrednotenje ukrepov)**

Finančno ovrednotenje ukrepov iz Načrta je za obdobje treh koledarskih let določeno v prilogi 2, ki je sestavni del tega odloka.

7. člen **(program za analizo vzrokov onesnaženosti in spremljanje učinkov ukrepov)**

(1) Agencija v sodelovanju z občinama pripravi program za spremljanje onesnaženosti zraka, ugotavljanje vzrokov čezmernih obremenitev in analizo učinkov ukrepov, ga po potrebi dopolnjuje in izvaja.

(2) Program iz prejšnjega odstavka vsebuje:

- evidence in scenarije izpustov onesnaževal,
- sistem za spremljanje kakovosti zraka in disperzijskih karakteristik atmosfere,
- disperzijsko modeliranje,
- receptorsko modeliranje.

(3) Pri ugotavljanju vpliva virov na onesnaženost zraka se ločeno določajo prispevki virov z območja največje obremenjenosti iz 2. člena tega odloka, regionalnih virov in čezmejnega onesnaževanja.

(4) Agencija pripravi letno poročilo o izvajanju programa iz prvega odstavka tega člena do 31. marca za preteklo leto.

8. člen **(usklajevanje in nosilci ukrepov)**

(1) Izvajanje ukrepov iz tega odloka med različnimi nosilci ukrepov usklajuje ministrstvo, pristojno za okolje.

(2) Nosilci ukrepov na državni in občinski ravni so določeni v Načrtu.

(3) Nosilci ukrepov na državni ravni so ministrstvo, pristojno za okolje, ministrstvo, pristojno za promet, ministrstvo, pristojno za energijo, ministrstvo, pristojno za gospodarstvo, in ministrstvo, pristojno za gozdarstvo, ter izvajalci obveznih državnih gospodarskih javnih služb.

(4) Nosilci ukrepov na občinski ravni so pristojni organi občin in izvajalci lokalnih gospodarskih javnih služb.

(5) Med nosilce ukrepov iz tretjega in četrtega odstavka tega člena se štejejo tudi osebe, ki izvajajo dejavnosti varstva okolja, in povzročitelji obremenitve (pravne in fizične osebe, ki opravljajo gospodarsko ali negospodarsko dejavnost, ter fizične osebe na območju Občine Miklavž na Dravskem polju in Mestne občine Maribor.

9. člen
(obdobje izvajanja ukrepov)

Izvajanje ukrepov iz tega odloka traja najmanj, dokler kakovost zunanjega zraka tri koledarska leta zapored ne doseže mejnih vrednosti za delce PM₁₀ iz predpisa, ki ureja kakovost zunanjega zraka.

10. člen
(prenehanje veljavnosti)

Z dnem uveljavitve tega odloka preneha veljati Odlok o načrtu za kakovost zraka za aglomeracijo Maribor (Uradni list RS, št. 82/18).

11. člen
(začetek veljavnosti)

Ta odlok začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št.: 007-39/2020/3
Ljubljana, dne
EVA

Vlada Republike Slovenije
Janez Janša
Predsednik

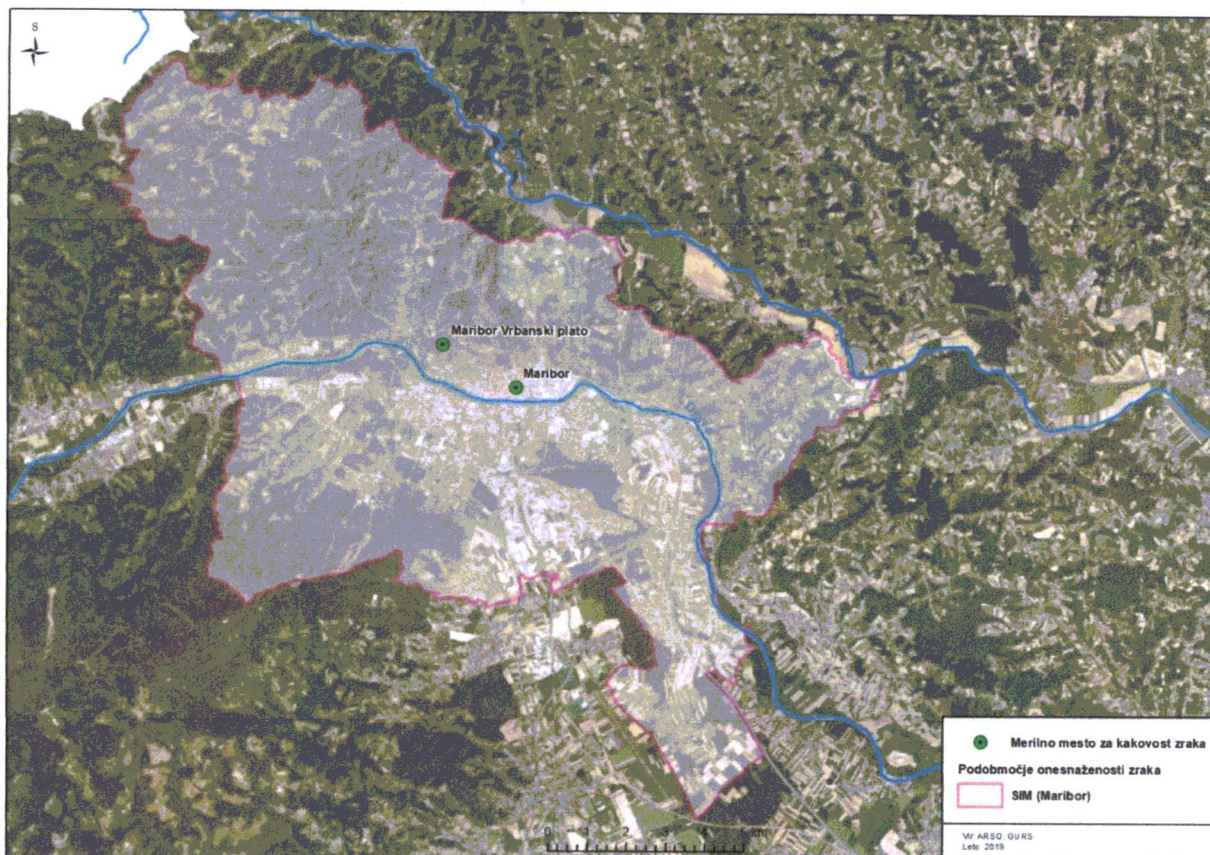
PRILOGA 1: Načrt za kakovost zraka za aglomeracijo Maribor

1. Opis območja čezmerne onesnaženosti

Območje čezmerne onesnaženosti, ki obsega Mestno občino Maribor in Občino Miklavž na Dravskem polju, je opredeljeno kot aglomeracija SIM. Na tem podobmočju so glede na Uredbo o kakovosti zunanjega zraka (Uradni list RS, št 9/11, 8/15 in 66/18) presežene mejne vrednosti za delce PM_{10} , zato je območje uvrščeno v I. stopnjo onesnaženosti. Območje čezmerne onesnaženosti SIM se nahaja na obeh bregovih reke Drave. Na območju Mestne občine Maribor, ki obsega 150 km², živi približno 110.500 prebivalcev, na območju Miklavža na Dravskem polju, ki obsega 12,50 km² pa približno 6500 prebivalcev. Središče območja je Maribor, ki je drugo največje slovensko mesto in največje urbano središče podravske regije. Na večjo onesnaženost z delci v hladni polovici leta vplivajo slabša prevetrenost in daljša obdobja brez padavin. Najbolj problematično je stanje ob inverziji v času kurilne sezone, ko se hladen zrak skupaj z onesnaževali zadržuje pri tleh. To se dogaja kljub temu, da to območje nima izrazite kotlinske lege. Maribor je pomembno prometno središče, saj leži na presečišču dveh poti. Prva smer poteka po reki Dravi, druga pa iz Graške proti Celjski kotlini. Vzhodni del območja prečka avtocesta A1. Na onesnaženost zraka v Mariboru imajo vpliv tudi bližnja naselja, predvsem Ruše, Miklavž na Dravskem polju in Duplek. Območje čezmerne onesnaženosti z vrisanima merilnima mestoma je prikazano na sliki 1. Meritve onesnaženosti zraka se v okviru državne merilne mreže za spremljanje kakovosti zunanjega zraka izvajajo na lokaciji Maribor Center, ki je tipa promet in se nahaja ob Titovi cesti. Tam se spremljajo ravni SO_2 , O_3 , NO_x , PM_{10} , $PM_{2,5}$, CO in benzena. V delcih PM_{10} se določajo težke kovine in policiklični aromatski ogljikovodiki. Na lokaciji Maribor Vrbanski plato, ki se nahaja na severozahodnem območju mesta, na območju črpališča pitne vode, se v okviru državne merilne mreže za spremljanje kakovosti zunanjega zraka izvajajo meritve O_3 , delcev $PM_{2,5}$. Merilno mesto Vrbanski plato je v lasti Mestne občine Maribor in z njim upravlja Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano, ki na tem merilnem mestu spremlja ravni delcev PM_{10} ter NO_x . Do leta 2010 so se meritve kakovosti zraka izvajale na merilnem mestu Maribor Tabor. Na merilnem mestu v Miklavžu na Dravskem polju v istoimenski občini meritve delcev PM_{10} izvaja Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano.

Preglednica 1: Gauss-Kruegerjevi koordinati in tip merilnih mest ter tip območja na območju aglomeracije SIM za merilni mesti v okviru državne merilne mreže za spremljanje kakovosti zunanjega zraka.

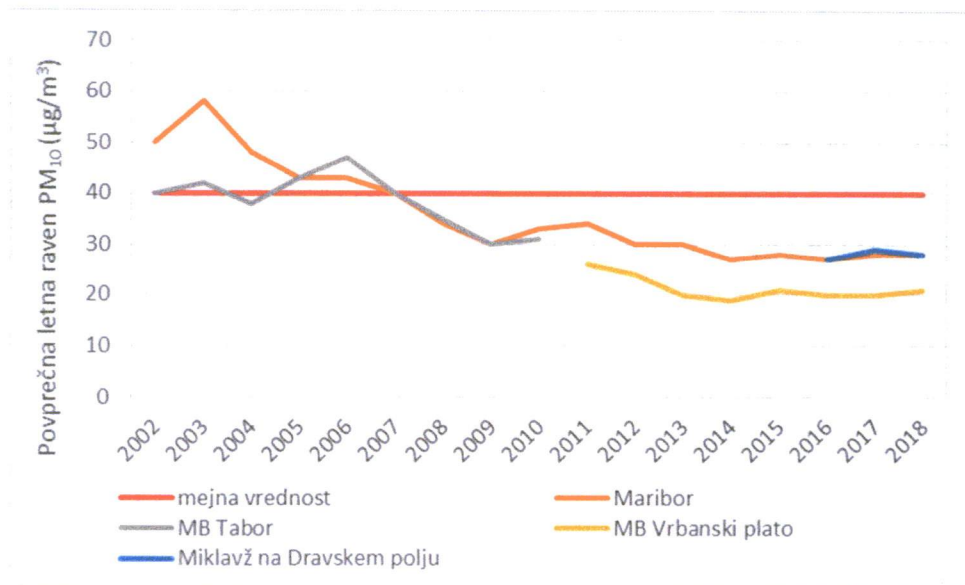
Merilno mesto	GKKy	GKKx	Tip merilnega mesta	Tip območja
Maribor	550305	157414	prometno	mestno
Maribor Vrbanski plato	548452	158497	ozadje	mestno

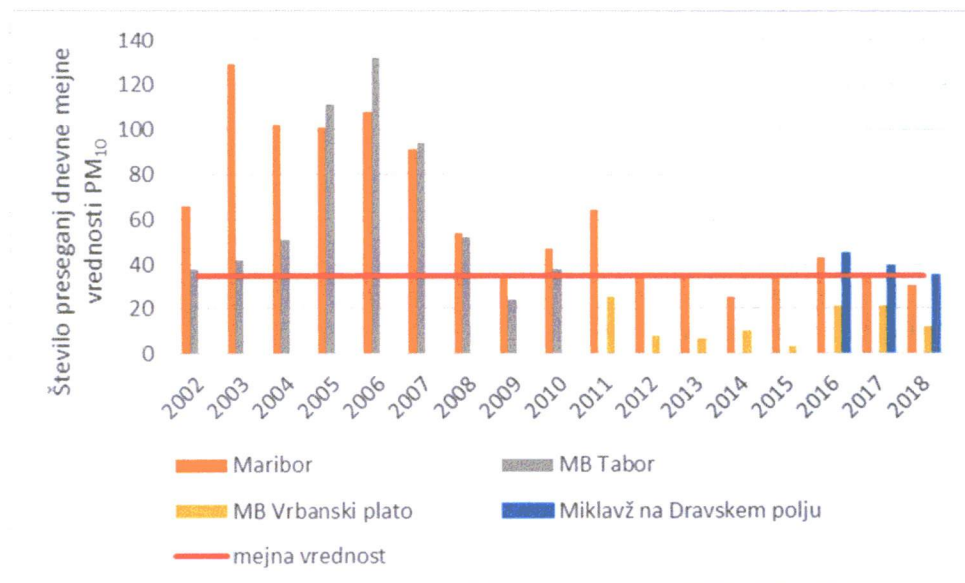
Slika 1: Območje čezmerne onesnaženosti in lokaciji merilnih mest v okviru državne merilne mreže za spremljanje kakovosti zunanjega zraka.

2. Raven onesnaženosti z delci PM_{10}

Za delce PM_{10} so predpisane letne in dnevne mejne vrednosti. Letna mejna vrednost znaša $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$, dnevna mejna vrednost pa $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ in je lahko presežena največ 35-krat v koledarskem letu. Rezultati meritev ravni onesnaženosti z delci PM_{10} v obdobju med 2002 in 2018 so prikazani na slikah 2 in 3. Na sliki 2 so prikazane povprečne letne ravni delcev, na sliki 3 pa število preseganj dnevne mejne vrednosti v posameznem koledarskem letu. Letna mejna vrednost po letu 2007 na merilnih mestih v Mariboru ni bila presežena. Precej bolj problematična so preseganja dnevne mejne vrednosti, ki so omejena na hladno polovico leta. Najbolj problematični meseci so januar in februar ter november in december. V Mariboru je bilo dovoljeno število preseganj dnevne mejne vrednosti v obdobju 2002 - 2008 preseženo vsako leto. Po letu 2006 je opazen izrazit trend zmanjševanja ravni delcev tako z vidika povprečnih letnih ravni kot tudi z vidika števila dni s preseženo dnevno mejno vrednostjo. Razlog za zmanjšanje je predvsem v izgradnji mariborske obvoznice, ki je mesto razbremenila tranzitnega prometa. V obdobju zadnjih petih letih so razlike med posameznimi leti predvsem posledica meteoroloških pogojev v hladni polovici leta. Višje ravni delcev in s tem tudi večje število preseganj so povezani z daljšimi obdobji stabilnega vremena, ko prihaja do nastanka izrazitih temperaturnih inverzij. Po drugi strani pa so daljša padavinska obdobja, pogosti prehodi vremenskih front in višje temperature povezani z nižjimi nivoji delcev. Za leto 2011 so bila značilna daljša obdobja stabilnega vremena, kar se je odrazilo predvsem na številu preseganj dnevne mejne vrednosti, delno pa tudi na višji povprečni letni ravni. Ravni delcev PM_{10} v občini Miklavž na Dravskem polju so v treh letih, kolikor potekajo meritve, v povprečju višje kot v centru Maribora.

Slika 2: Povprečne letne vrednosti PM₁₀ na merilnih mestih v aglomeraciji Maribor.

Slika 3: Število preseganj dnevne mejne vrednosti PM₁₀ na merilnih mestih v aglomeraciji Maribor.

3. Viri onesnaževanja

Izpusti celotnega prahu iz industrijskih virov na območju Mestne občine Maribor in Miklavža na Dravskem polju v letu 2017 so prikazani v preglednici 2, primerjava z letoma 2011 in 2014 pa v preglednici 3. Primerjava med letoma 2011 in 2014 kaže, da se je obseg izpustov industrijskih virov v tem obdobju povečal, medtem ko se je v 2017 znižal nekoliko nad ravno leta 2011. Na območju Maribora je po osamosvojitvi Slovenije propadlo precej velikih podjetij. Na njihovem območju so danes poslovne cone s številnimi novimi podjetji. Lokacije

posameznih večjih industrijskih virov in obremenjenost državnih cest glede na PLDP (Povprečni letni dnevni promet) so prikazane na sliki 4.

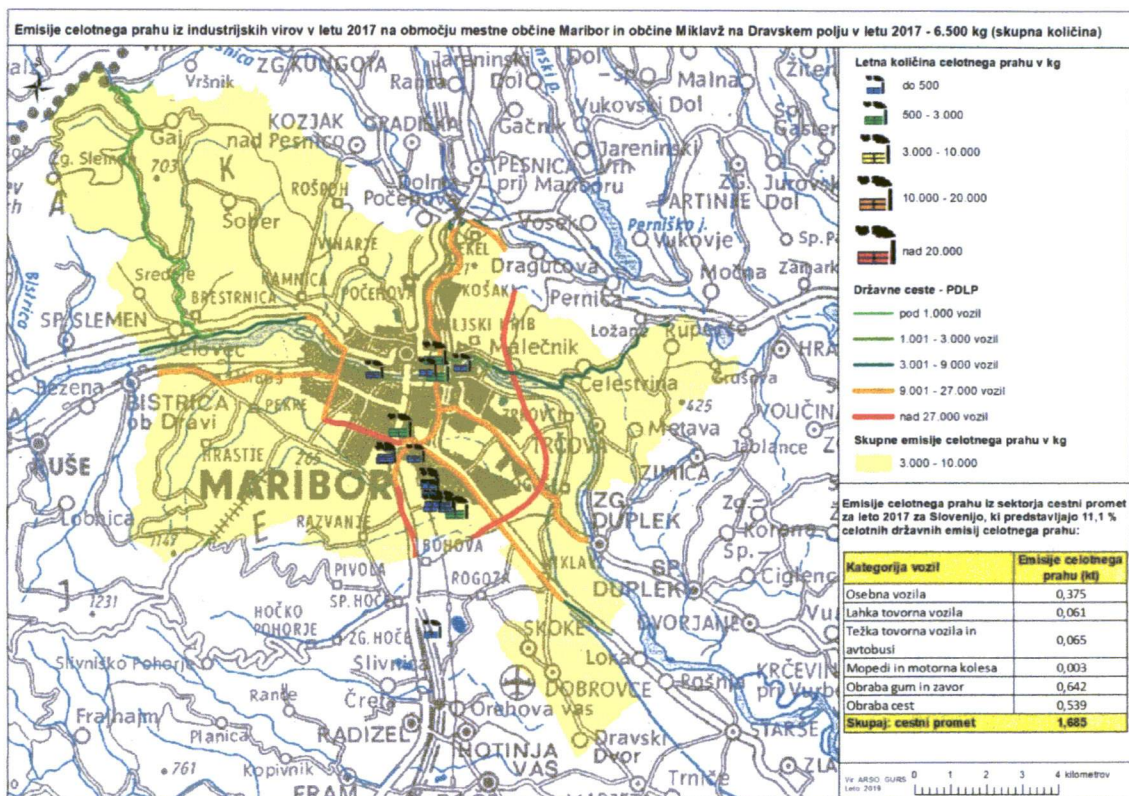
Preglednica 2: Emisije celotnega prahu iz industrijskih virov na območju Mestne občine Maribor in Miklavža na Dravskem polju v letu 2017 (vir: REMIS, Register nepremičnih virov onesnaževanja zraka v Sloveniji)

Vir	Emisije celotnega prahu (kg/leto)
CIMOS d.d. AVTOMOBILSKA INDUSTRIJA	2.617
MARIBORSKA LIVARNA MARIBOR D.D.	1.245
SWATYCOMET d.o.o. SPE Industrijska brusna orodja	724
Žito d.o.o. - PC Intes, delovna enota Maribor	716
TEKOL D.D	401
PALFINGER d.o.o.	168
TOM II.	84
ENERGIJA IN OKOLJE d.o.o.	69
VAMAR, proizvodnja, trgovina in storitve d.o.o.	64
Palfinger Marine d.o.o.	63
ENERGETIKA MARIBOR, D.O.O.	57
PRIMAT tovarna kovinske opreme d.d.	55
PRISTAN	39
TAO d.o.o.	37
Gorenje Surovina d.o.o. PE TGO	32
EKOBIRO d.o.o.	31
TAM-EUROPE d.o.o.	30
Trgofort, d.o.o.	26
Ostali viri*	23
Skupaj	6.500

*posamezni vir ne presega 10 kg na leto

Preglednica 3: Emisije celotnega prahu iz industrijskih virov na območju Mestne občine Maribor in Miklavža na Dravskem polju v letih 2011, 2014 in 2017.

Leto	Emisije celotnega prahu (kg/leto)
2011	5.993
2014	9.507
2017	6.500

Slika 4: Lokacije posameznih virov emisij celotnega prahu v Mestni občini Maribor in Miklavž na Dravskem polju.

Na merilnem mestu Maribor Center je bilo v obdobju od 23. 4. 2015 do 19. 4. 2016 izvedeno vzorčenje z namenom določitve virov z receptorskim modeliranjem. V preglednici 4 so prikazane ravni delcev, vključno s prekoračitvami dnevne mejne vrednosti. Porazdelitev po virih v celotnem in zimskem obdobju, ki je bila pridobljena s pomočjo modela PMF (Positive Matrix Factorization), je prikazana v preglednici 5. Rezultati receptorskega modeliranja kažejo, da na ravni delcev na tem merilnem mestu vplivajo trije pglavilni viri. Glede na dejstvo, da se je vzorčenje izvajalo na prometni lokaciji, je pričakovano najpomembnejši vir povezan s prometom in resuspenzijo. Ta vir je posledica izpustov iz motorjev ter obrabe cestišča, zavor in pnevmatik. Na letnem nivoju k ravnem delcem prispeva 43 %, v zimskem obdobju pa je prispevek nekoliko manjši in znaša 38 %. Ravni sekundarnih anorganskih delcev, ki nastajajo z oksidacijo in pretvorbo plinastih izpustov (predvsem SO_2 , NO_x in NH_3) imajo bolj regionalen značaj in odražajo stanje na širšem območju, saj nanje bolj kot lokalni izpusti vpliva transport zračnih mas. Delež tega vira predstavlja 37 % tako v celoletnem kot tudi v zimskem obdobju. Izpusti zaradi izgorevanja biomase so višji v zimskem obdobju (delež tega vira v zimskem obdobju predstavlja 25 %, na letnem nivoju pa 20 %). V zimskem obdobju so posebej obravnavani dnevi z preseženo dnevno mejno vrednostjo delcev PM_{10} . Rezultati so prikazani v preglednici 6. V opazovanem obdobju od 1. 10. 2015 do 30. 3. 2016 je znašala povprečna dnevna raven v dneh, ko je prišlo do preseganja, $62 \mu g/m^3$. V primerjavi z dnevi, ko dnevna meja vrednost ni bila presežena, se je najbolj povečal delež zaradi izgorevanja biomase. Delež tega vira je bil v teh dneh skoraj 40 %, kar v povprečju predstavlja $24 \mu g/m^3$. V dneh s preseženo dnevno vrednostjo se je precej povečal tudi delež sekundarnih anorganskih delcev.

Preglednica 4: Povprečne ravni delcev PM₁₀ in število prekoračitev mejne dnevne vrednosti na merilnem mestu Maribor Center.

	Delci PM ₁₀	
	Cp [µg/m ³]	>MV
zimsko obdobje (1.10.2015-31.3.2016)	33	30
poletno obdobje (23.4.-30.9.2015 in 1.4.-19.4.2016)	21	2
celotno obdobje (23.4.2015-19.4.2016)	27	32

Cp povprečna raven v danem obdobju

MV število primerov s preseženo dnevno mejno vrednostjo 50 µg/m³

Preglednica 5: Viri delcev PM₁₀ s pripadajočimi kazalniki, dobljenimi s statističnim modelom PMF.

Prevladujoči kazalniki	Časovni vzorec pojavljanja	Vir delcev	Delež vira celotno obdobje	Delež vira zima
levoglukozan, PAH, kalij, EC, OC,	zima	izgorevanje biomase	20 %	25 %
nitrat, sulfat, amonij	celo leto	sekundarni anorganski delci	37 %	37 %
EC, OC, magnezij, krom, barij baker, molibden, železo, cink, antimon, vanadij, aluminij, kalcij, stroncij, galij, mangan, natrij	celo leto	promet, resuspenzija	43 %	38 %

PAH: benzo(a)antracen, benzo(b,j,k)fluoranten, benzo(a)piren, indeno(1,2,3-cd)piren, dibenzo(a,h)antracen
EC-elementarni ogljik, OC-organski ogljik

Preglednica 6: Porazdelitev virov delcev PM₁₀ glede na njihovo raven (nad in pod 50 µg/m³) v zimskem obdobju od 1. 10. 2015 do 30. 3. 2016.

Vir delcev	C _{PM10} < 50 µg/m ³		C _{PM10} > 50 µg/m ³	
	7 µg/m ³	28 %	24 µg/m ³	38 %
zgorevanje biomase	7 µg/m ³	28 %	24 µg/m ³	38 %
sekundarni anorganski delci	10 µg/m ³	35 %	28 µg/m ³	45 %
promet, resuspenzija	10 µg/m ³	37 %	10 µg/m ³	17 %

4. Ukrepi za zmanjšanje onesnaženosti in odgovorni organi za izvajanje ukrepov

Cilj ukrepov za zmanjšanje onesnaženosti zraka je zmanjševanje emisij zaradi ogrevanja stavb (URE in OVE, manjša uporaba fosilnih goriv) in prometa. Del ukrepov, ki ne zahtevajo velikih finančnih virov, je usmerjenih v promocijo, komuniciranje, ozaveščanje in informiranje ciljnih javnosti ter predstavitev dobrih praks in so enakovredni tistim, ki zahtevajo znatna finančna sredstva.

4.1 Ukrepi na področju spodbujanja učinkovite rabe energije in obnovljivih virov energije

Temeljni cilj pri načrtovanju ukrepov glede ogrevanja stavb je zmanjšanje potrebe po toplotni energiji. Na območjih v mestu z višjo gostoto poselitve so ukrepi usmerjeni v spodbujanje ogrevanja stavb z daljinskim ogrevanjem (prednostno z OVE), vključno z daljinskim ogrevanjem na lesno biomaso in izrabo drugih obnovljivih virov energije ter ogrevanja s plinom. Na območju nezgoščene poselitve pa so ukrepi usmerjeni v spodbujanje zamenjave zastarelih malih kurilnih naprav z novimi napravami, ki uporabljajo OVE (biomasa, toplotne črpalke) ter v ozaveščanje in informiranje uporabnikov malih kurilnih naprav o ustreznem načinu upravljanja za čim manjše izpuste delcev. Zagotovi se učinkovit sistem nadzora nad kurjenjem odpadkov v malih kurilnih napravah, predvsem v smislu preprečitve nezakonitega kurjenja odpadkov.

4.1.1 Daljinsko ogrevanje

4.1.1.1 Uvajanje OVE v sistem daljinskega ogrevanja

Pomemben cilj ukrepov za izboljšanje kakovosti zunanjega zraka na območju občine je oskrba sistemov daljinskega ogrevanja (DO) iz lesne biomase, izrabe sončne energije, odvečne toplote in geotermalne energije

Za izpolnitev zavez Republike Slovenije pri povečanju deleža obnovljivih virov energije v končni rabi je smiselno na obstoječe sisteme daljinskega ogrevanja priključevati visoko učinkovite kotlovnice in kotlovnice na OVE (predvsem na lesno biomaso). Nadalje bi s priklopi na sistem že obstoječega ali novo izgrajenega učinkovitega sistema daljinskega ogrevanja prenehale obratovati lokalne kotlovnice, ki uporabljajo fosilna goriva, in manjša kurišča na lesno biomaso, s starimi kurilnimi napravami, zaradi česar bi se zmanjšale emisije toplogrednih plinov iz lokalnih kotlovnice in ob uporabi najboljših razpoložljivih tehnologij tudi emisije nasploh (predvsem izpusti delcev), kar bi bistveno prispevalo k izboljšanju kakovosti zunanjega zraka. Cilj tega ukrepa je, da v sistemih lokalnega ogrevanja kolikor je mogoče obratujejo le nizko emisijski kotli na biomaso, da se kot vir toplote izrabljajo tudi drugi razpoložljivi obnovljivi viri energije, plinski motorji, ki toploto proizvajajo v sproizvodnji z električno energijo, pri čemer pa je treba toploto koristno izrabljati ves čas proizvodnje. Tako bo predvidoma mogoče tudi bistveno zmanjšati ceno dobavljene toplote iz sistemov daljinskega ogrevanja in s tem povečati možnosti za večji obseg priključevanja objektov.

Obratovanje toplotnih virov in distribucijskega omrežja je treba optimizirati s ciljem zmanjšanja toplotnih izgub in manjše porabe električne energije. S tem se bosta povečali konkurenčnost cen dobavljene energije in privlačnost odjema toplotne energije iz sistema daljinskega ogrevanja, ki manj onesnažuje zrak kakor večina naprav za individualno ogrevanje.

V sistem daljinskega ogrevanja se vključi tudi delež toplote, proizvedene iz uplinjanja biomase v sproizvodnji toplotne in električne energije z visokim izkoristkom.

Hkrati ministrstvo, pristojno za gospodarstvo, izvaja ukrepe za spodbujanje podjetništva na področju lesarstva, vključno z dodatnimi spodbudami za majhna in srednja podjetja za visoko dodano vrednost lesnih produktov.

Prav tako ministrstva, pristojna za okolje, gospodarstvo, gozdarstvo in energetiko v sodelovanju z gospodarstvom intenzivno sodelujejo za pametno uporabo lesa.

V mestu se proučijo možnosti izrabe sončne energije in odvečne toplote kot vira toplote za sistem daljinskega ogrevanja.

Območje Mestne občine Maribor je bogato s podtalnimi vodami, katere je moč izkoristiti za namene ogrevanja in tudi hlajenja. V Energetiki Maribor se proučuje možnosti izrabe potencialov geotermalne energije na lastnih zemljiščih. V primeru pozitivnih rezultatov se načrtuje projekt izgradnje toplotnih črpalk s pripadajočo opremo in črpališčem, s katerim bo moč zagotavljati proizvodnjo toplote za potrebe daljinskega ogrevanja skozi vso leto.

Nosilke ukrepa: država, Mestna občina Maribor, Energetika Maribor, d. o. o.

4.1.1.2 Širitev sistemov daljinskega ogrevanja in povečevanje odjema iz daljinskega ogrevanja

Čeprav je za določena območja Mestne občine Maribor v lokalnem energetskega konceptu (v nadaljnjem besedilu: LEK) že opredelila prednostna območja, kjer je sistem daljinskega ogrevanja prednostni način oskrbe s toploto, bo Mestna občina Maribor pripravila oziroma posodobila svoje akte (LEK, Odlok o prednostni uporabi energentov, drugo...) tako, da bo daljinsko ogrevanje prednostni vir ogrevanja na območjih z večjo gostoto odjema. V skladu z LEK velja, da se na območjih v mestu z višjo gostoto odjema sistem daljinskega omrežja širi bolj na območjih večstanovanjskih in poslovnih stavb, plinovodno omrežje pa bolj na območjih individualne gradnje. V skladu z zakonom, ki ureja energetiko se v okviru smernic za občinske prostorske načrte določijo območja naselij glede na faktor pozidanosti, kjer je načrtovanje daljinskega ogrevanja in hlajenja obvezno.

Širitev sistema daljinskega ogrevanja na območja obstoječih skupnih kotlovnice, večstanovanjskih in poslovnih objektov ter vsa območja z obstoječo ali načrtovano večjo gostoto poseljenosti se lahko spodbuja s subvencijami za izgradnjo vročevodnega omrežja. Sredstva se lahko zagotavljajo s finančnimi sredstvi občine in subvencijami države.

Priključevanje objektov na sistem daljinskega ogrevanja se lahko spodbuja s subvencijami države in občine za nakup in postavitev toplotnih postaj.

Nosilke ukrepa: država, Mestna občina Maribor, Energetika Maribor, d. o. o.

4.1.1.3 Ugotavljanje možnosti in spodbujanje mikro sistemov za daljinsko ogrevanje v primestnih naseljih in vaseh

V primestnih naseljih in okoliških vaseh, kjer je primerna zgoščenost poselitve in sistemi daljinskega ogrevanja še niso vzpostavljeni, je vzpostavljanje mikro sistemov za daljinsko ogrevanje z uporabo obnovljivih virov energije ukrep, ki zaradi nadomestitve obstoječih, večinoma zastarelih ogrevalnih naprav, prispeva k izboljševanju kakovosti zunanega zraka. Občina določi območja, kjer je smiselna izgradnja mikro sistema daljinskega ogrevanja na lesno biomaso oziroma območja, kjer obstajajo drugi potenciali obnovljivih virov energije. Občina aktivno sodeluje pri informiranju občanov in spodbujanju uveljavljanja obstoječih spodbud v ta namen.

Cilj je, da do leta 2022 v občini začne obratovati vsaj en mikro sistem daljinskega ogrevanja.

Nosilci ukrepa: Mestna občina Maribor, država, Energetika Maribor, d. o. o., druga podjetja.

4.1.1.4 Spodbujanje zamenjav obstoječih kurilnih naprav z možnostjo priključitve na sistem daljinskega ogrevanja, kjer je to mogoče

Zastarele male kurilne naprave za ogrevanje gospodinjstev so eden izmed glavnih virov onesnaževanja zraka. Zaradi številnih prednosti učinkovitega sistema daljinskega ogrevanja v primerjavi z individualnimi kotlovniciami oziroma kurišči se spodbuja priklop na učinkovit sistem daljinskega ogrevanja (v skladu z določbami EZ-1 in Pravilnikom o učinkoviti rabi energije v stavbah). V ta namen so mogoče finančne spodbude države, saj se s tem spodbuja priklop na učinkovit sistem daljinskega ogrevanja, ki z njegovo nadaljnjo izgradnjo in povečanim odjemom prispeva k izboljšanju kakovosti zunanjega zraka, rabi OVE in manjšim emisijam CO₂. Deležu spodbud države se lahko dodajo še sredstva občine. Cilj je postopna zamenjava neustreznih kurišč in postopno povečanje odjema toplote iz daljinskega ogrevanja.

Nosilke ukrepa: država, Mestna občina Maribor, Energetika Maribor, d. o. o.

4.1.1.5 Obnova kotlovnice in združevanje priključevanja na ogrevanje z njimi

Na območjih z zgoščeno poselitvijo stanovanjskih, poslovnih in javnih objektov, kjer je treba zamenjati oziroma obnoviti kotlovnico, v bližini pa ni toplovodnega omrežja ali omrežja zemeljskega plina, se kotlovnice obnovijo tako, da se zmanjšajo emisije delcev obstoječega načina ogrevanja, hkrati pa se na tako obnovljeno kotlovnico priključijo bližnji zasebni, poslovni ali javni objekti. Spodbuja se možnost vzpostavitve manjšega visoko učinkovitega sistema daljinskega ogrevanja (izraba geotermalne energije v primeru potenciala ali lesne biomase pod določenimi pogoji).

Ukrep se izvaja v skladu z LEK.

Nosilka ukrepa: Mestna občina Maribor.

4.1.2 Ogrevanje s plinom

Občina je v svojih aktih določila, da za območja, kjer plinovodno omrežje že obstaja ali je predvideno v LEK, velja oskrba z zemeljskim plinom za prednostni način ogrevanja.

4.1.2.1 Priključevanje objektov na plinovodno omrežje

Plin je okolju prijazno in najbolj kakovostno fosilno gorivo. Ker ima občina večinoma vzpostavljeno plinovodno omrežje, bo občane spodbujala k priključevanju objektov nanj. Občina je v svojih aktih določila območja, na katerih se kot prednostno določi ogrevanje z zemeljskim plinom.

V skladu z LEK velja, da se na območjih v mestu z višjo gostoto odjema sistem daljinskega omrežja širi bolj na območjih večstanovanjskih in poslovnih stavb, plinovodno omrežje pa bolj na območjih individualne gradnje.

Država lahko za nakup plinskih kondenzacijskih kotlov zagotavlja dodatne spodbude na območjih, kjer je kot prednostni način ogrevanja določena oskrba z zemeljskim plinom.

Država bo spodbujala zavezance v skladu z Uredbo o zagotavljanju prihrankov energije, da bodo na območju občine izvajali ustrezne investicije iz uredbe s ciljem povečanja števila gospodinjstev, ki se bodo priključila na plinovodno omrežje za namene ogrevanja.

Nosilci ukrepa: država, Mestna občina Maribor, Občina Miklavž na Dravskem polju.

4.1.3 Ukrepi na področju naprav za ogrevanje gospodinjstev

4.1.3.1 Dodatno spodbujanje zamenjav obstoječih individualnih kurilnih naprav z energetske učinkovitimi kurilnimi napravami in drugimi načini ogrevanja z obnovljivimi viri energije

Zastarele kurilne naprave za ogrevanje gospodinjstev so eden izmed glavnih virov onesnaževanja zraka z delci PM₁₀. Da bi spodbudili pospešeno zamenjavo zastarelih kurilnih naprav s sodobnejšimi, varnejšimi in varčnejšimi (energetska učinkovitost novih kurilnih naprav je najmanj 90 %) in hkrati upoštevali cilje za povečanje deleža obnovljivih virov v energetske bilanci na državni ravni ter zmanjšanje emisije delcev, se v okviru razpisov države za spodbujanje vgradnje sodobnih kurilnih naprav na biomaso, toplotnih črpalk in drugih načinov uporabe obnovljivih virov energije za ogrevanje določijo ugodni pogoji. Deležu spodbud, ki veljajo za območje celotne države, se lahko dodajo sredstva občine, ki subvencionira priključevanje in druge ukrepe na področju daljinskega ogrevanja ter priključevanje na plinovodni sistem in nabavo novih plinskih peči.

Subvencije države za nakup kurilnih naprav na lesno biomaso in električnih toplotnih črpalk na območju, ki je v skladu z občinskimi akti predvideno za daljinsko ogrevanje ali oskrbo z zemeljskim plinom kot prednostnima načina ogrevanja, ne bo mogoče dobiti.

Nosilci ukrepa: država, Mestna občina Maribor, Občina Miklavž na Dravskem polju.

4.1.3.2 Dodatno spodbujanje uporabe solarnega ogrevalnega sistema v stanovanjskih stavbah

Priprava sanitarne vode s pomočjo kurilnih naprav v prehodnem času je lahko zelo neučinkovita in je dodaten vir onesnaževanja zraka z delci. V veliki večini primerov lahko s solarnimi ogrevalnimi sistemi nadomestimo pripravo sanitarne vode in deloma ogrevanje na okoljsko obremenjujoče načine. Občane se spodbuja k tovrstni uporabi solarnih ogrevalnih sistemov.

Nosilci ukrepa: država, Mestna občina Maribor, Občina Miklavž na Dravskem polju.

4.1.3.3 Svetovanje občanom, ki ga izvajajo izvajalci dimnikarskih storitev, glede boljše uporabe kurilnih naprav in merjenje vlažnosti lesne biomase

Izvajalci dimnikarskih storitev najmanj dvakrat letno obišejo gospodinjstva, ki imajo male kurilne naprave na trdno gorivo, s čimer lahko bistveno vplivajo na porabo goriv oziroma njihov izkoristek ter izpuste delcev iz malih kurilnih naprav.

Izvajalci dimnikarskih storitev bodo ob vsakem obisku in opravljanju storitev sprotno ocenjevali:

- stanje male kurilne naprave in ustreznost njene uporabe (vzdrževanje, pomanjkljivosti, dovod zraka ipd.),
- stanje dimnika in odvodnih naprav ter njihovo čiščenje in vzdrževanje,
- stanje trdnih goriv (da so brez kemičnih primesi in premazov; vlažnost drv) in primernost njihovega skladiščenja.

Izvajalci dimnikarskih storitev bodo uporabnike dimnikarskih storitev informirali o energetski učinkovitosti malih kurilnih naprav in svetovali glede izbire, vzdrževanja in uporabe malih kurilnih naprav in z njimi povezanih dimovodnih naprav, zračnikov in pomožnih naprav.

Izvajalci dimnikarskih storitev kot sestavni del svoje dejavnosti svetujejo občanom glede uporabe malih kurilnih naprav, vključno s pregledom kakovosti in meritvami vlažnosti lesne biomase ter posebnim poudarkom na preprečevanju kurjenja vlažnih drv. Ob morebitnih manjših pomanjkljivostih na napravah in gorivu bodo občani prejeli priporočila in navodila, kako jih odpraviti, da bodo doseženi boljši izkoristek goriva, manjši izpusti plinov in večja varnost uporabe kurilnih naprav. Ministrstvo, pristojno za okolje, bo organiziralo dodatno izobraževanje vseh izvajalcev dimnikarskih storitev, zagotovilo zgibanke in finančno pokritje dodatnih stroškov.

Izvajalci dimnikarskih storitev bodo ob opravljenih storitvah, če bodo izmerili, da ima mala kurilna naprava majhen izkoristek in prevelike izpuste, gospodinjsvom svetovali zamenjavo naprave s sodobnejšo in jih seznanili z možnostjo dodatne finančne spodbude za zamenjavo zastarelih malih kurilnih naprav, ki jo zagotavlja država na območjih preseganj prek razpisov Eko sklada po odlokih o načrtu za kakovost zraka.

Na območjih v mestu z višjo gostoto poselitve, kjer je omogočeno daljinsko ogrevanje ali ogrevanje na zemeljski plin, se občanom odsvetuje vgrajevanja enosobnih kurilnih naprav (kaminov, kaminskih peči) na biomaso (drva, peleti). Te kurilne naprave lahko imajo le alternativno oz. sekundarno funkcijo ogrevanja, odsvetuje pa se njihova uporaba kot primarni vir ogrevanja.

Občinski upravi bosta zagotovili promocijo svetovanja izvajalcev dimnikarskih storitev v lokalnih sredstvih javnega obveščanja.

Ocenjuje se, da je glede na zdajšnje stanje s pravilnim vzdrževanjem naprav in uporabo zračne suhe biomase tehnično mogoče zmanjšati izpuste delcev iz obstoječih malih kurilnih naprav v povprečju za 50 %, porabo goriva pa za 15 %. Cilj je, da v treh letih z izobraževanjem in ozaveščanjem občanov dosežemo 20-odstotno zmanjšanje emisij trdnih delcev iz malih kurilnih naprav na trdno gorivo ter hkrati zmanjšamo porabo trdnih goriv za 10 % samo s tem ukrepom.

Nosilci ukrepa: država, Mestna občina Maribor, Občina Miklavž na Dravskem polju, izvajalci dimnikarskih storitev.

4.1.3.4 Izobraževanje in vzpostavitve posebnega odzivnega spletnega mesta za pametno uporabo lesne biomase kot goriva v malih kurilnih napravah

Ministrstvo, pristojno za okolje, v sodelovanju z ministrstvom, pristojnim za gospodarstvo, in GZS vzpostavi, vzdržuje in izboljšuje odzivno spletno mesto za pametno uporabo lesne biomase kot goriva v malih kurilnih napravah. Občini vzpostavi povezavo na spletno stran tega ministrstva.

Za uspešno uporabo informacij s spletnih mest se izvaja promocija spletnega mesta, informacije pa se lahko sporočajo gospodinjsvom tudi na druge načine. Občini pred vsako kurilno sezono na krajevno primeren način oglašujeta spletno mesto in v sodelovanju z ministrstvom, pristojnim za okolje, po svoji presoji na podlagi vsebin s spletnega mesta v gospodinjsva dostavljata ustrezna tiskana gradiva.

Ministrstvo, pristojno za okolje, pred začetkom kurilne sezone, v času posebnih obdobij povečane možnosti poslabšanja zraka (kresovi, ognjemeti, kurjenje v naravi) in povečanih

možnosti slabše kakovosti zunanjega zraka na posameznih območjih informira o pomembnosti pravilne uporabe lesne biomase kot goriva in o drugih ukrepih, ki zmanjšujejo izpuste.

Nosilke ukrepa: država, Mestna občina Maribor, Občina Miklavž na Dravskem polju.

4.1.3.5 Izvajanje poostrenega nadzora nad kurjenjem odpadkov v malih kurilnih napravah

Država izvaja poostren nadzor nad kurjenjem gorljivih odpadkov v malih kurilnih napravah. V ta namen bo povečala učinkovitost delovanja dimnikarske službe za izvajanje tega ukrepa in izboljšala sistem za izvedbo ukrepa.

Ministrstvo, pristojno za okolje, bo pripravilo vse potrebne predpise in zagotovilo učinkovit sistem za nadzor ob sumu kurjenja gorljivih odpadkov v mali kurilni napravi.

Ministrstvo, pristojno za okolje, bo povečalo odzivnost ob prijavah suma kurjenja gorljivih odpadkov v malih kurilnih napravah.

Inšpektorat, pristojen za okolje, ob začetku kurilne sezone, enkrat v kurilni sezoni in enkrat izven kurilne sezone izvaja povečano število poostrenih nadzorov. Pri tem sodeluje tudi z ministrstvom, pristojnim za zdravje, tako, da ob ugotovljenih kršitvah intenzivno in sprotno komunicira z javnostjo, da se take kršitve v celoti odpravijo.

Nosilka ukrepa: država.

4.1.3.6 Zagotavljanje kakovosti lesnih goriv v malih kurilnih napravah prek skupne spletne platforme

Država vzpostavi platformo za trg lesnih goriv v Sloveniji. Platformo vzpostavi in upravlja Gozdarski inštitut Slovenije.

Gozdarski inštitut Slovenije bo vzpostavil tudi posebno spletno stran, kjer bodo vsi ponudniki lesne biomase ponujali svoje produkte. Na spletnih straneh bodo objavljene tudi dobre prakse o kakovosti goriv in informacije glede priprave in prodaje lesne biomase za ogrevanje (tehnologija, varnost, analize, napovedi, potrebe lesne industrije, stanje in zdravje gozdov, tržna poročila in napovedi ipd.)

Nosilka ukrepa: država.

4.1.3.7 Vzpostavitev in delovanje mobilnega predstavitvenega centra za kurjenje v malih kurilnih napravah

Država bo vzpostavila mobilni demonstracijski center za kurjenje v malih kurilnih napravah (v nadaljnjem besedilu: MDCMKN) s ciljem celovitega prikaza pravilne priprave drv in pravilnega kurjenja v mali kurilni napravi. S prikazom v fizični in digitalni obliki bodo zdajšnji in prihodnji uporabniki malih kurilnih naprav pridobili potrebna znanja in informacije za gospodarno in okolju prijazno uporabo malih kurilnih naprav.

Država bo v sodelovanju z občinama zagotavljala, da bo MDCMKN deloval na celotnem območju obeh občin s poudarkom na pravilni pripravi drv v zimsko-pomladanskih mesecih in za pravilno kurjenje v malih kurilnih napravah v mesecih pred začetkom kurilne sezone.

V sodelovanju z občinami bo MDCMKN deloval tudi v drugih slovenskih občinah.

Nosilke ukrepa: država, Mestna občina Maribor, Občina Miklavž na Dravskem polju.

4.1.3.8 Sanitarno čiščenje slovenskih gozdov in uporaba še uporabne lesne biomase kot trdno gorivo v kotlovnica daljinskega ogrevanja

Eden od virov lesne biomase slabše kakovosti za kurivo so zaradi bolezn ali lokalnih ujm podrti drevesa v gozdovih, ki jih lastniki gozdov ne pospravijo pravočasno, nato pa se vseeno uporabijo kot kurivo slabše kakovosti (premalo sušeno in »okuženo« z glivami). Drevesa, ki trajno ostanejo v gozdu, so vir novih okužb (kostanj, jesen, lubadar na iglavcih ipd.).

Država in občina bosta v sodelovanju z gozdarskim sektorjem, lastniki gozdov in javnimi podjetji s področja oskrbe s toplotno energijo načrtovali, organizirali in izvajali nekajletne aktivnosti, da se bo les, ki ima še potrebno kurilno vrednost, v celoti pospravil in skuril kot OVE v kotlovnica daljinskega ogrevanja.

Nosilki ukrepa: država, Mestna občina Maribor.

4.1.3.9 Uporaba zelenih sekancev za ogrevanje v skupinskih kurilnih napravah

Za proizvodnjo toplote in/ali elektrike v večjih sistemih lahko kot energent uporabljamo zelene lesne sekance. To so sekanci, ki imajo večji delež listov in iglic ter drobne vejevine. Vsebnost vode je večja ($w\% > 50\%$), večji je tudi delež fine frakcije. Kot surovina za izdelavo zelenih lesnih sekancev se uporabljajo predvsem sečni ostanki (vejevina, vrhači). Na ekonomičnost izdelave zelenih lesnih sekancev večinoma vpliva tehnologija sečnje in spravila. V Sloveniji ostaja velik del sečnih ostankov neizkoriščen, glavni vzroki pa so predvsem stroški zbiranja in izdelave ter nerazvit trg s takimi sekanci. V Sloveniji namreč ni večjega odjemalca zelenih sekancev, za razvoj domačega trga pa ni dovolj samo razvoj povpraševanja, potrebni sta tudi analiza tehnoloških rešitev in ocena dejanskih stroškov proizvodnje, torej ocena ekonomičnosti celotne verige (od gozda do končnega skladišča). Praviloma so zeleni sekanci najcenejša oblika lesnih goriv, ki je primerna le za uporabo v večjih energetskih sistemih.

Za potrebe daljinskega ogrevanja Maribor se poskusno začnejo uporabljati zeleni sekanci v kurilni napravi na lesno biomaso v sistemu daljinskega ogrevanja.

Nosilke ukrepa: država, Mestna občina Maribor, Energetika Maribor, d. o. o.

4.1.3.10 Obvladovanje nenadnih velikih presežkov lesne biomase po ujmah in izbruhih bolezn v gozdovih

Zaradi nenadnih ujm (žledolomi, viharji, plazovi) in občasne obolelosti gozdov (lubadar, kostanjev rak, šiškarica in druge) je pričakovati dokaj redno zagotavljanje lesa nizkega cenovnega razreda, primerne za predelavo v lesne polproizvode (iverka, papirna »kaša« itd.). En del te lesne mase pa ne bo več uporaben niti za takšno predelavo, ampak bo uporaben samo za lesno biomaso za kurjenje v kurilnih napravah.

Cilj je, da se za lesnopredelovalno industrijo porabi večina tega lesa, preostali del lesa in mehanski ostanki od spravila lesa pa se uporabijo kot kurivo v kotlovnica daljinskega ogrevanja.

Država in občina bosta v sodelovanju z gozdarskim sektorjem, lastniki gozdov in javnimi podjetji s področja oskrbe s toplotno energijo načrtovali, organizirali in izvajali nekajletne aktivnosti »pospravljanja« poškodovanega lesa po ujmah in boleznih.

Nosilki ukrepa: država, Mestna občina Maribor.

4.1.3.11 Trajno odvažanje lesne biomase kot ostanka obrezovanja sadnega in okrasnega drevja v sezoni

Mestna občina Maribor skozi celo leto omogoča svojim občanom v času obratovanja Zbirnega centra za odpadke Plinarniška in Zbirnega centra Lahova brezplačni sprejem lesne biomase kot ostanka obrezovanja sadnega in okrasnega drevja.

Občina Miklavž na Dravskem polju skozi celo leto svojim občanom v času obratovanja Zbirnega centra za odpadke Miklavž omogoča brezplačni sprejem lesne biomase kot ostanka obrezovanja sadnega in okrasnega drevja.

Izvajalec komunalne službe omogoča tudi odvoz večjih količin lesne biomase po naročilu občanov.

Ministrstvo, pristojno za okolje, pripravi, promovira in razširja informacije o še drugih načinih uporabe lesnih ostankov od obrezovanja drevja (npr. kompostiranje, zastirka, gojenje gob ipd.).

Nosilke ukrepa: država, Mestna občina Maribor, Občina Miklavž na Dravskem polju.

4.1.4 Horizontalni ukrepi

4.1.4.1 Lokalna energetska zasnova

Lokalni energetski koncept (LEK) in Odlok o načrtu kakovosti zraka se izvajata usklajeno.

Nosilke ukrepa: država, Mestna občina Maribor, Občina Miklavž na Dravskem polju.

4.1.4.2 Informiranje glede zmanjševanja toplotnih izgub stavb in spodbujanje takega zmanjševanja

Z zmanjševanjem toplotnih izgub stavb se zmanjšuje potreba po toploti za ogrevanje, sorazmerno s tem pa se zmanjšujejo tudi emisije onesnaževal zaradi ogrevanja. Energetska prenova stavb je glavni dolgoročni ukrep za zmanjšanje onesnaženosti zraka.

Energetska agencija za Podravje je nosilka ukrepov na lokalni ravni za občini.

Energetska prenova stavb se lahko spodbuja s subvencijami države.

Občini bosta zagotavljali prostore in delovno opremo za dejavnosti energetske svetovalne službe ENSVET. Delo energetske agencije za Podravje in ENSVET-a se je v obdobju 2018 - 2019 okrepilo in nadgradilo z obveščanjem občanov o možnosti brezplačnih energetskih nasvetov, pridobivanju informacij o nepovratnih sredstvih in posojilih, ki jih Eko sklad v okviru svojih dejavnosti namenja za zmanjševanje toplotnih izgub stavb.

Nosilke ukrepa: država, Mestna občina Maribor, Občina Miklavž na Dravskem polju.

4.1.4.3 Vzpostavitev organiziranega energetskega upravljanja objektov v občinski lasti

V skladu z Uredbo o upravljanju energije v javnem sektorju se vzpostavi kakovostno upravljanje energije v javnih stavbah v lasti države in občin. Izvajajo se redna letna izobraževanja javnih uslužbencev. Za vse stavbe v javni lasti se izvedejo energetski pregledi.

Na podlagi analiz se za te objekte pripravi poseben načrt energetske prenove s prednostno izvedbo sanacije.

Mestna občina Maribor je za potrebe kakovostnega upravljanja URE in OVE ter za boljši zrak energetskega agenciji EnergaP poverila naloge energetskega upravnika.

Naloge energetske agencije EnergaP na tem področju so:

- izvajanje in koordiniranje Energetskega koncepta občine ter izpolnjevanje v njem določenih ciljev;
- energetsko učinkovito upravljanje javnih stavb z izvajanjem energetskih pregledov in uvajanjem energetske izkaznice;
- vodenje energetskega knjigovodstva za javne stavbe, analiza in vrednotenje podatkov ter prepoznavanje pomanjkljivosti, načrtovanje in izvajanje ukrepov učinkovite rabe energije;
- izvajanje informativnih izobraževanj za uporabnike javnih stavb (vodstvene delavce in delavce, odgovorne za področje rabe energije);
- izvajanje informativno-izobraževalnih aktivnosti o učinkoviti rabi energije in rabi obnovljivih virov energije za občinsko upravo, občane, podjetja in šole;
- priprava poročil o izvajanju lokalnega energetskega koncepta za občinsko upravo in ministrstvo, pristojno za gospodarstvo, ter predstavitev poročil občinskemu svetu;
- priprava in izvedba projektov s področja URE in OVE, njihova promocija in ozaveščanje ljudi;
- priprava informacij o novi zakonodaji in razpisih na področju trajnostne energije in pomoč pri pridobivanju nepovratnih finančnih sredstev;
- priprava dokumentov za izvajanje javno-zasebnega partnerstva na področju energetske prenove;
- svetovanje pri zelenih javnih naročilih;
- priprava načrtov zmanjšanja porabe električne energije javne razsvetljave;
- priprava akcijskega načrta za trajnostni energetski razvoj mesta Maribora (SEAP) v okviru konvencije županov in izvajanje aktivnosti iz načrta;
- zagotavljanje trajnostnega energetskega razvoja občine.

Nosilke ukrepa: država, Mestna občina Maribor, Občina Miklavž na Dravskem polju, EnergaP.

4.1.4.4 Rezervacija območij za nizkoenergetsko gradnjo masivnih lesenih objektov, ogrevanih z OVE, zasnovanih in postavljenih z upoštevanjem vrednosti in meril v okolju mesta prepoznavne identitetne oziroma tradicionalne arhitekture

Občina bo pri izdelavi podrobnejših prostorskih aktov na nezgoščenih območjih poselitve, kjer nista kot prednostna načina ogrevanja določena daljinsko ogrevanje in ogrevanje s plinom, investitorje spodbujala za gradnjo masivnih lesenih objektov z nizko porabo energije za ogrevanje in hlajenje z obnovljivimi viri energije.

Država lahko za takšno gradnjo zagotavlja posebne spodbude.

Priporoča se, da se na takšnem rezerviranem območju gradijo prilagojeni stanovanjski ali drugi objekti v skladu z značilnimi oziroma prepoznavnimi objekti podravske kulturne krajine.

Nosilki ukrepa: Mestna občina Maribor, država.

4.1.4.5 Natančna evidenca malih kurilnih naprav

Izvajalci dimnikarskih storitev sporočajo evidence kurilnih naprav in izmerjenih vrednosti emisij dimnih plinov (vrsta, tip, starost, moč kurilne naprave, rezultati meritev dimnih plinov,

vrsta goriva, vlažnost drv itd.) v poseben spletni program (EviDim). Država izvede povezljivost evidenc o nepremičninah Geodetske uprave Republike Slovenije, kurilnih napravah in energetskih izkaznicah stavb.

Država zagotovi, da so ti podatki neposredno dostopni tudi občinam.

Nosilci ukrepa: država, izvajalci dimnikarskih storitev.

4.1.4.6 Sodelovanje sosednjih občin na področju ogrevanja

Država in občini bosta v času izvajanja tega načrta sodelovale s sosednjimi občinami z namenom izboljšanja kakovosti zunanjega zraka (npr. s poudarkom na ukrepih ogrevanja objektov z lesno biomaso, ipd.).

Nosilke ukrepa: država, Mestna občina Maribor, Občina Miklavž na Dravskem polju.

4.2 Ukrepi na področju prometa

Ukrepi na področju prometa prednostno temeljijo na prehodu (in vračanju) k trajnostni mobilnosti in povečevanju učinkovitosti vseh vrst prometa. Pri uporabi motorjev z notranjim zgorevanjem se spodbuja zamenjava takšnih motorjev z motorji brez izpustov ali z minimalnimi izpusti delcev.

4.2.1 Spodbujanje trajnostnega prevoza na ravni mesta

Mestna občina Maribor in Občina Miklavž na Dravskem polju izvajata celostno prometno strategijo mesta Maribor in občine Miklavž na Dravskem polju ter sprejmeta načrt trajnostne mobilnosti na območju obeh občin. Prednostni ukrepi so:

- spodbujanje kolesarjenja z umestitvijo novih kolesarskih stez in prometa za pešce na vseh ravneh,
- uvedba sistema javnega potniškega prometa (kakovostne storitve, prestopne točke, informiranje, zagotavljanje varnosti),
- izboljšanje infrastrukture za invalide za večjo fizično dostopnost javnega potniškega prometa,
- izboljšanje dostopnosti šol, vrtcev, bolnišnice,
- odprava omejitev gibanja za gibalno omejene osebe na infrastrukturi, javnih površinah in pri vходу v javne stavbe in poslovne prostore,
- zagotovitev večje prometne varnosti za šolajočo mladino,
- zmanjšanje nasprotovanj med različnimi oblikami prometa,
- zmanjšanje negativnega vpliva prometa na zdravje,
- povečanje izbire ciljev potovanj s sistemom javnega potniškega prometa,
- zmanjšanje oziroma ustavitve rasti obsega cestnega prometa,
- urejanje mirujočega prometa. Občina se zavzema za uporabo pobranih parkirnin za ukrepe spodbujanja javnega potniškega prometa in drugih ukrepov za zmanjševanje onesnaženosti zraka,
- razbremenitev prometa v središču mesta z izgradnjo potrebnih obvoznih okrog mesta.
- povečanje števila brezplačnih parkirnih mest za vozila na čistejši pogon,
- finančno spodbujanje nakupa vozil na stisnjen zemeljski plin ali električno pogon.

Nosilke ukrepa: država, Mestna občina Maribor, Občina Miklavž na Dravskem polju.

4.2.2 Nadgradnja javnega potniškega prometa

Občini izboljšata učinkovitost javnega potniškega prometa z naslednjimi ukrepi in značilnostmi:

- povečanje deleža uporabe JPP za pot na delo z JPP,
- izboljšanje deleža abonentskih vozovnic glede na vozovnice za enkratno vožnjo,
- izboljšanje ponudbe JPP v mestu in primestnem območju
- povečanje pogostnosti voženj na vseh mestnih progah, na glavnih na vsaj deset minut,
- prepolovitev pogostnosti voženj na progah z enourno pogostnostjo,
- uvedba povezanih prog JPP (šolski prevozi ipd.),
- vzpostavitev sistema P & R,
- podaljšanje izvajanja prevozov JPP v okoliške kraje z največjimi dnevnimi migracijami (šolajoča mladina, delavci, dnevni nakupi v Mariboru),
- ureditev avtobusnih postajališč ter prilagoditev za slepe in slabovidne,
- izboljšanje informiranja potnikov (vozni redi, RTP), mobilni spletni program, »od vrat do vrat« ipd.),
- vzpostavitev javnega prevoza po sistemu prevozov na klic,
- povečanje deleža vozil na stisnjen zemeljski plin, na električno pogon ali na vodik.

Občina Miklavž na Dravskem polju izboljša učinkovitost JPP tudi s povečanjem pogostnosti voženj do naselij Dobrovce, Dravski Dvor in Skoke.

Nosilke ukrepa: država, Mestna občina Maribor, Občina Miklavž na Dravskem polju.

4.2.3 Zagotovitev parkiranja koles na avtobusnih in železniških postajališčih

Občina zagotovi izgradnjo in ureditev parkirišč na železniški in avtobusni postaji za parkiranje in varno shranjevanje koles in uredi parkirišča za kolesa pred najbolj obiskanimi javnimi stavbami v mestu ter na drugih območjih parkiranja koles.

Na najbolj obiskanih postajališčih mestnega prometa se uvedeta možnost varnega celodnevnega parkiranja koles in nadgradnje v varne kolesarnice po sistemu B & R.

Nosilka ukrepa: Mestna občina Maribor.

4.2.4 Nadgraditev obstoječih postaj/postajališč JPP za večjo prometno varnost in boljše standarde kakovosti storitev JPP

Občini zagotovita izboljšanje povezav pločnikov do avtobusnih postajališč in ureditev varnih dostopov. Občini nadgradita avtobusne postaje, da bodo ustrezale sodobnim standardom in bodo dostopne tudi invalidom. Zagotovita tudi pokrito zavetišče na vseh postajališčih, povečata standarde vzdrževanja avtobusne postaje in postajališč.

Kakovostno omrežje JPP se zagotovi z:

- uvajanjem prednosti v prometu za vozila javnega potniškega prometa,
- pregledom omrežja javnega potniškega prometa zaradi izboljšanja pokritosti celotnega mesta z dovolj pogostimi vožnjami,
- izboljšanjem možnosti prestopov med mestnimi in primestnimi avtobusi ter vlaki.

Občini in podjetji za izvajanje mestnega in primestnega prometa zagotovijo na odzivnih spletnih straneh osvežene in odzivne podatke o voznih redih in točne podatke o prihodu na avtobusno postajališče.

Nosilki ukrepa: Mestna občina Maribor, Občina Miklavž na Dravskem polju.

4.2.5 Trajnostna parkirna politika

Pomemben člen razvoja JPP je uvedba sistema Park & Ride (P & R) za voznike motornih vozil in varnih kolesarnic iz sistema Bike & Ride (B & R) za kolesarje. Ob mestnih vpadnicah je za zmanjšanje vsakodnevnega motornega prometa in potovanj smiselno zgraditi parkirišča za vozila in jih povezati z obstoječo mrežo mestnih prog, ob tem pa ponuditi tudi intermodalno točko prestopanja med vozilom, kolesom in avtobusom z uvedbo in kombinacijo sistema Bike & Ride s Park & Ride.

Za uspešno uvajanje sistema P & R se vzpostavi celovita parkirna politika zlasti v središču mesta, kjer se kar najbolj omejijo možnosti brezplačnega parkiranja za dnevne migrante, stanovalcem in gospodarskim subjektom pa se omogoča prednostno plačljivo parkiranje v območjih con, kjer je njihov cilj potovanja.

Na račun zmanjšanja števila vozil iz naslova uporabe P & R sistema se v mestnih conah omogoči večje število brezplačnih parkirnih mest za vozila na alternativna pogonska goriva.

Nosilka ukrepa: Mestna občina Maribor.

4.2.6 Urejanje javnega potniškega prometa

Ob obnovi voznega parka izvajalca JPP se pospešeno izvaja zamenjava starih vozil z vozili na električni pogon ali s pogonom na vodik. Ukrepi se podpira s subvencijami države. Staro vozilo se umakne iz prometa.

Izvede se uvedba enotne vozovnice, ki jo vodi ministrstvo, pristojno za promet. Smiselno je, da se uvedba izvede na več ravneh, kjer je to mogoče, naj se vzpostavi območna vozovnica, kjer cena ni vezana na posamezno progo, ampak na območje. Potrebno je večje usklajevanje pri pripravi voznih redov posameznih izvajalcev. ŽP in JP morata izboljšati tako infrastrukturo kakor tudi frekvenco voženj.

Za povečevanje deleža javnega potniškega prometa se prilagodi vozni red z možnostjo povečanja pogostnosti odhodov mestnih avtobusov z uvedbo informacij na elektronski tabli in se uskladijo vozni redi avtobusov s šolskim urnikom.

Posebna pozornost se nameni povezavam naselij z železniškimi postajami za zadovoljitev potreb po mobilnosti dnevnih migrantov, pri čemer je treba zagotoviti večjo točnost in zanesljivost železniškega prometa. Vozni redi in povezave rednih in šolskih prog prevozov se dodatno uskladijo.

Šolski avtobusi prevažajo tudi druge potnike.

Nosilci ukrepa: država, Mestna občina Maribor, prevoznik, Slovenske železnice.

4.2.7 Spodbujanje izdelave mobilnostnih načrtov in trajnostne mobilnosti

Spodbuja se, da subjekti javnega sektorja in gospodarstva na območju občin, ki še niso izdelali mobilnostnih načrtov in imajo več kot 30 zaposlenih, za svoje potrebe izdelajo mobilnostne načrte, v katerih določijo ukrepe za povečanje trajnostne mobilnosti.

Državni organi in drugi subjekti javnega sektorja ter gospodarstva na območju občine medsebojno uskladijo ukrepe iz svojih načrtov.

Državni organi in drugi subjekti javnega sektorja ter gospodarstva izvajajo ukrepe iz načrta in po potrebi posodobijo načrte.

Nosilci ukrepa: država, občina, posamezni subjekti javnega sektorja in gospodarski sektor.

4.2.8 Preusmeritev tovornega prometa na železnico

Zaradi večjega števila tovornega prometa, ki ga uporabljajo predvsem večji industrijski obrati, se ocenjuje, da so emisije prahu iz tovornega cestnega prometa dokaj visoke, zato jih je treba bistveno zmanjšati. Preučijo se možnosti, da se večji del tovornega prometa preusmeri na železnico.

Nosilci ukrepa: država, občina, izvajalci gospodarskih dejavnosti, ki imajo svoje obrate na območju občine, Slovenske železnice in Gospodarska zbornica Slovenije.

4.2.9 Optimizacija zimskega posipanja in soljenja cest

Zimsko vzdrževanje državnih cest, pločnikov ter kolesarskih stez se izvaja v skladu z Izvedbenim programom zimske službe, kjer so natančno opredeljene vse aktivnosti. Kadar je vozišče vlažno, se lahko preventivni posip izvaja s čisto soljo, posip suhega vozišča neposredno pred napovedanimi padavinami se izvaja praviloma z mešanico soli in tekočega MgCl₂ (ali tekočega CaCl₂). Uporaba drobljenca za preventivni posip na mestnih in ostalih nižinskih cestah je prepovedana zaradi prevelikega izmeta materiala in posledično emisij v okolje. Nastavitve količine posipa na posipalcih morajo biti v skladu z navodili v Programu zimske službe za posamezne vrste zimskih pojavov, kar kontrolira nadzorna služba.

V času sneženja izvajalci zimske službe izvajajo intenzivno pluženje ter posip s soljo, uporaba mešanice soli in drobljenca je dovoljena samo po predhodni analizi dežurnih v zimski službi na posameznih bazah, kadar obstaja nevarnost nastanka snežne deske.

Za podaljšanje življenjske dobe obcestnih dreves se uvede izpiranje soli po zimski službi z najmanj 1,5 kubičnih metrov vode po posameznem drevesu.

Nosilci ukrepa: država, Mestna občina Maribor, Občina Miklavž na Dravskem polju, izvajalci zimske službe.

4.2.10 Komunalna in delovna vozila, taksi služba

Komunalna podjetja v mestu uporabljajo novejša komunalna in delovna vozila. Vozni park komunalnih služb se vsaj do konca leta 2022 obnovi z električnimi vozili oziroma vozili, ki ustrezajo najmanj standardu EURO VI. Podjetja pripravijo akcijske načrte za uvajanje okolju prijaznih vozil v svoje vozne parke.

Občina določi pogoje za taksi službo, ki jo spodbuja k zmanjšanju delcev. Taksi služba na območju občine do konca leta 2022 izvaja prevoze samo še z električnimi vozili in vozili, ki ustrezajo najmanj standardu EEV ali EURO VI.

Država lahko zagotovi dodatne spodbude za zamenjavo komunalnih in delovnih vozil.

Nosilci ukrepa: država, Mestna občina Maribor, izvajalci občinskih komunalnih javnih služb.

4.2.11 Spodbujanje elektromobilnosti in njen preboj

Ne glede na to, da je končni cilj z vidika kakovosti zraka prehod k prevozu blaga na železnici in trajnostni mobilnosti potnikov, lahko v prehodnem obdobju prehod dizelskih motorjev osebni avtomobilov k elektromotorjem pomembno prispeva k zmanjšanju izpustov delcev.

Občini in država bodo usklajeno zagotavljale ukrepe za odpravljanje ovir za preboj in spodbujanje elektromobilnosti, zlasti:

- bosta občini na svojih zemljiščih omogočili postavitve ustrezne pametne polnilne infrastrukture ob upravnih občinskih objektih, objektih upravnih enot, fakultet, študentskih domov, bolnišnic in zdravstvenih domov ter drugih objektih občinske in državne javne uprave, kjer imajo občani dnevne opravke. Občini bosta po ureditvi oziroma rezervaciji zemljišč povabili ustrezno usposobljeni subjekt, ki izvaja dejavnost storitve polnjenja, da postavi ustrezno pametno polnilno infrastrukturo, pri čemer bodo polnilnice stroške polnjenja in parkirnine pobirale s sodobnimi načini plačila,
- bosta občini (oziroma upravniki parkirišč z več kakor 50 parkirnimi mesti) na javnih parkiriščih v mestu zagotovili, da bosta vsaj 2 % parkirnih mest opremljena z ustrezno pametno polnilno infrastrukturo. Občini bosta po ureditvi oziroma rezervaciji zemljišč povabili ustrezno usposobljeni subjekt, ki izvaja dejavnost storitve polnjenja, da na njem postavi ustrezno pametno polnilno infrastrukturo, pri čemer bodo polnilnice omogočale sodobne načine plačila,
- bosta občini s predpisi uredili, da bodo morali prihodnji investitorji skupnih stanovanjskih stavb na parkiriščih lastnikov stanovanj, kjer je več kot 30 parkirnih mest, zagotoviti na to število parkirnih mest vsaj eno parkirno mesto, opremljeno z ustrezno pametno polnilno infrastrukturo,
- bosta občini spodbujali trgovce in gostince, da opremijo parkirne površine z ustrezno pametno polnilno infrastrukturo,
- bosta občini v času prehoda k elektromobilnosti še naprej zagotavljali brezplačno parkiranje električnih vozil na javnih parkirnih površinah in takšne površine še širili,
- bosta občini spodbujali zamenjavo zastarelih komunalnih vozil z nizkimi emisijskimi razredi EURO s hibridnimi ali električnimi vozili, pri čemer bodo komunalna podjetja postopno zagotovila potrebno pametno polnilno infrastrukturo,
- bo država glede na finančne vire vsaj tri leta zagotavljala ustrezne spodbude za nakup osebnih in poslovnih vozil, avtobusov in komunalnih vozil, pri čemer bo delež spodbud za območja s slabo kakovostjo zraka višji,
- bo država po možnosti zagotavljala dodatne spodbude za infrastrukturo za elektromobilnost.

Nosilke ukrepa: država, Mestna občina Maribor, Občina Miklavž na Dravskem polju.

4.2.12 Izboljšanje cestne infrastrukture, namenjene kolesarjem in pešcem

Izboljša se cestna infrastruktura, namenjena pešcem in kolesarjem ob državnih cestah, da bi omogočili nemotorizirane oblike prevoza iz bližnjih zaselkov. Občini in država izdelajo načrt, da se vse kolesarske steze povežejo v enotno omrežje in da se zagotovi izvedba teh povezav najmanj do konca leta 2022.

Nosilke ukrepa: država, Mestna občina Maribor, Občina Miklavž na Dravskem polju.

4.2.13 Omejevanje in umirjanje prometa

Občini izvajata načrta omejevanja in umirjanja prometa z uvajanjem »cone 30« na ulicah, kjer je veliko žrtev prometa in so najbolj ranljivi otroci.

Posebna pozornost bo pri omejevanju in umirjanju prometa poleg prometne varnosti še posebej namenjena urejanju problematičnih con za pešce in izpostavljenih območij za varen in učinkovit kolesarski promet.

Prednostno se bo uredilo staro mestno središče z ureditvijo območij za pešce (območje Lenta, Koroška cesta, Vojašniški trg, Rotovski trg), območij umirjenega prometa, v okolici šolskih okolišev bodo uvedeni ukrepi za umirjanje prometa z uvedbo cone 30, skupaj z drugimi tehničnimi ukrepi za umirjanje prometa.

Nosilki ukrepa: Mestna občina Maribor, Občina Miklavž na Dravskem polju.

4.2.14 Odprava zastojev v prometu in zagotavljanje visoke pretočnosti prometa

Dokler so osebni avtomobili najpogostejši način prevoza oseb, je eden od pomembnih ukrepov odprava zastojev in povečanje prepustnosti v prometu, pri čemer ima še posebno prednost zagotavljanje pretočnosti za JPP.

Na območju občine bo izvedena ustrezna analiza prepustnosti prometa, kar bo podlaga za izvajanje zlasti naslednjih ukrepov:

- odprava križanja »cesta – cesta – železnica« na Ljubljanski ulici v Mariboru in izgradnja podvoza,
- uvedba zelenega vala semaforjev na vseh mestnih vpadnicah (Ptujška in Tržaška cesta, Cesta proletarskih brigad, Dravograjska in Puhova cesta),
- nadgradnja semaforjev s senzorji in uravnavanje prometa glede na zgoščenost prometa,
- izključevanje semaforjev izven »dnevne potrebe« na križiščih,
- postavitve dodatnega razvrščevalnega pasu za zavijanje v križiščih,
- izgradnja krožišč na križiščih,
- izgradnja dodatne cestne infrastrukture ob trgovskih centrih,
- ukrepi za hitrejše vključevanje v promet,
- ukrepi za zagotavljanje prednosti JPP na območju občine,
- v času množičnih prireditev v občini se bodo izvajali ukrepi za optimalni potek prometa. Za lažje iskanje prostih parkirišč (da jih vozniki ne iščejo in pri tem ne povzročajo dodatne gneče) bo občina uvedla informatizacijo oziroma mobilni spletni program, ki bo voznikom sprotno (odzivno) kazal, koliko parkirnih mest in kje v občini je še na voljo.

Nosilka ukrepa: Mestna občina Maribor.

4.2.15 Spodbujanje uporabe okolju prijaznih osebnih avtomobilov

Dokler so osebni avtomobili najpogostejši način prevoza oseb, sta med pomembnimi ukrepi tudi zamenjava avtomobilov z dizelskim motorjem z avtomobili z motorjem na stisnjeni zemeljski plin (CNG) in bioplin ter uporaba električnih vozil.

Država, občini in dobavitelji navedenih energentov proučijo možnosti ter potrebne pospeševalne ukrepe, da bi se z vgradnjo oziroma prilagoditvijo motorjev vozil izpusti iz njih zmanjšali.

Država lahko zagotovi dodatne spodbude za nakup ali prilagoditev vozil.

Nosilke ukrepa: država, Mestna občina Maribor, Občina Miklavž na Dravskem polju.

4.2.16 Omejevanje hitrosti na avtocestah in hitrih cestah na območjih s slabo kakovostjo zraka v času, ko agencija razglasi čezmerno onesnaženost

Kadar agencija razglasi čezmerno onesnaženost, se na območju občine lahko omeji hitrost na odsekih avtocest in hitrih cest.

Agencija z uporabo modela COPERT ocenjuje, da so emisije delcev iz osebnega motornega prometa s povprečno sestavo vozil v Sloveniji pri hitrosti 110 km/h za četrtno manjši kot pri hitrosti 130 km/h. Pri zmanjšanju hitrosti s 130 km/h na 90 km/h pa je zmanjšanje emisij delcev kar 40 %. Znižanje hitrosti zmanjša tudi obremenitev s hrupom, manjše so poraba goriva in emisije toplogrednih plinov, obenem pa je varnost udeležencev prometa večja ob nezmanjšani pretočnosti cest. Zagotovita se nadzor in omejitve hitrosti.

Država bo ob uvedbi ukrepa in še pred prvo naslednjo sezono preseganj intenzivno komunicirala z javnostjo o pripravi in izvajanju ukrepa.

Ukrep se bo začel izvajati s postavitvijo ustrezne komunikacijsko prometne infrastrukture, ki bo omogočala dinamično prikazovanje omejitve hitrosti na hitrih cestah in avtocestah in v tistih občinah, kjer emisije delcev iz prometa na hitrih cestah in avtocestah pomembno vplivajo na onesnaženost zraka v mestu.

Cilj izvajanja ukrepa je, da se skrajšajo obdobja in število večdnevnih zaporednih preseganj dnevni mejnih vrednosti in zniža raven delcev PM₁₀ v zunanjem zraku.

Nosilka ukrepa: država.

4.2.17 Priročnik in promocija varčne vožnje (prilagojene za kakovost zraka)

Država s cilji zmanjšanja porabe goriva, varne vožnje in zmanjšanja izpustov delcev izdelava priročnik varčne vožnje in ga objavi na spletni strani o kakovosti zraka.

Država letno izvaja posamične aktivnosti varčne vožnje v različnih oblikah in o tem komunicira z različnimi deležniki.

Občini se bosta na krajevno primeren način vključevali v komuniciranje ter uporabljali priročnik in druga gradiva, ki jih bo pripravila država.

Nosilke ukrepa: država, Mestna občina Maribor, Občina Miklavž na Dravskem polju.

4.2.18 Spodbujanje ustanavljanja klubov lastnikov avtomobilov in skupna uporaba avtomobilov

S ciljem zmanjševanja števila avtomobilov bo država v sodelovanju z občinama spodbujala in promovirala ustanavljanje lokalnih klubov lastnikov avtomobilov za skupno rabo avtomobilov. Namen skupne uporabe avtomobilov je, da lastniki avtomobilov skupno načrtujejo deljeno uporabo avtomobilov in jih tudi skupaj vzdržujejo.

Nosilke ukrepa: država, Mestna občina Maribor, Občina Miklavž na Dravskem polju.

4.2.19 Spodbujanje prevoza na klic gibalno oviranim osebam in skupinam ljudi, ki nimajo ali ne želijo imeti osebne avtomobila, ter prevoza z območij, kjer ni smiselno vzpostaviti JPP z rednim voznim redom (prevoz na »zahtevo«)

Občini bosta v okviru mestnega JPP (ali druge zasebne pobude, npr. upokojencev za dodatni zaslužek) spodbujali organiziranje mestnega javnega potniškega prometa na način, da bo ta zagotavljal tudi prožen in učinkovit prevoz na klic gibalno oviranim osebam in skupinam ljudi, ki nimajo ali ne želijo imeti osebne avtomobila oz. da bo zagotovljen prevoz z območij, kjer ni smiselna vzpostavitev JPP z rednim voznim redom (prevoz na »zahtevo«).

Občini bosta nov način prevoza intenzivno promovirali in komunicirali z občani, tudi s ciljem, da bi gospodinjstva zmanjšala uporabo lastnih osebnih avtomobilov.

Nosilki ukrepa: Mestna občina Maribor, Občina Miklavž na Dravskem polju.

4.2.20 Spodbujanje trajnostnega prihoda v službo

Ministrstvo, pristojno za promet, v sodelovanju z ministrstvi, pristojnimi za okolje, gospodarstvo, javno upravo in zdravje, ter občinama prouči še druge možnosti spodbujanja trajnostnega prihoda v službo, vključno z ugodnejšim vračilom potnih stroškov.

Ministrstvo, pristojno za javno upravo, po določitvi novega modela povrnitve potnih stroškov tega takoj uvede v uporabo, ministrstvo, pristojno za gospodarstvo, pa ga v sodelovanju z GZS skuša uvesti tudi v gospodarstvo.

Nosilci ukrepa: država, Mestna občina Maribor, Občina Miklavž na Dravskem polju, GZS.

4.2.21 Zagotavljanje prevoza koles na avtobusih in vlakih v primestnem in medkrajevnem prometu

Ministrstvo, pristojno za promet, v sodelovanju z izvajalci primestnega in medkrajevnega avtobusnega in železniškega prometa začne uvajati in zagotavljati prevoz koles na avtobusih in v vlakih.

Nosilka ukrepa: država.

4.2.22 Ureditev kolesarskih stez in cestišč za uporabo koles ter odprava ključnih pomanjkljivosti za množično uporabo kolesa za dnevne opravke

Občini bosta pregledali vse kolesarske poti, ki bi jih lahko dejansko uporabljalo več kolesarjev za dnevne opravke (pot v službo, prihod v šolo, obisk državnih oziroma občinskih in javnih mest, prostočasne aktivnosti, trgovine in lokali, parki ipd.) ter ugotovili ključne pomanjkljivosti, kot so: manjkajoči deli kolesarskih stez; ovire na stezah; nepravilno ali pomanjkljivo postavljena križanja kolesarskih stez s cestami, pločniki in avtobusnimi postajališči; neosvetljeni deli stez; pomanjkljive označbe; nevarna križanja; luknje na stezah in cestah; pomanjkljivo čiščenje pločnikov pozimi; pomanjkanje varnih stojal za kolesa; relativno nizka kolesarska kultura posameznikov; uporaba kolesarskih stez s kolesi na motorni pogon itd.).

Na podlagi analize bosta občini takoj začeli odpravljati vse pomanjkljivosti, da bodo občani po treh letih lahko množično s kolesom opravljali večino dnevnih opravkov v mestu.

Pregleda in uredi se kolesarska pot od Maribora do Miklavža na Dravskem polju ob Ptujski cesti, tako da bo zagotovljeno varno in učinkovito kolesarjenje po dnevnih opravkih na tej relaciji.

Nosilki ukrepa: Mestna občina Maribor, Občina Miklavž na Dravskem polju.

4.2.23 Ureditev pločnikov, varni prehodi za pešce in odprava ključnih pomanjkljivosti za množično pešačenje kot načina opravljanja dnevnih opravkov

Občini bosta pregledali večino poti, pločnikov in prehodov za pešce, ki bi jih lahko dejansko uporabljalo več pešcev za vsakodnevne opravke (pot v službo, prihod v šolo, obisk državnih, občinskih in javnih mest, prostočasne aktivnosti, trgovine in lokali, parki), ter ugotovili ključne pomanjkljivosti, kot so: manjkajoči deli pločnikov; ovire na pločnikih; nepravilno ali

pomanjkljivo postavljeni prehodi za pešce; neosvetljeni deli cest; nevarna križanja; luknje na cestah in škropljenje pešcev ob dežju; pomanjkljivo čiščenje pločnikov pozimi itd.).

Na podlagi analize bosta občini takoj začeli odpravljati vse pomanjkljivosti, da bodo občani in drugi pešci lahko po treh letih množično vsakodnevno opravljali večino vsakodnevnih opravkov v mestu peš.

V mestu se bodo vzpostavile cone za pešce (tudi skupaj z ukrepi omejevanja in umirjanja prometa) na naslednjih območjih: Lent, Vojašniški trg, Koroška cesta, Rotovski trg, Cafova ulica.

Občini bosta skupaj z državo promovirali nove cone za pešce in komunicirali z občani, da bodo te nove cone dejansko takoj začeli vsakodnevno uporabljati in s tem zmanjšali vsakodnevno uporabo avtomobila.

Nosilki ukrepa: Mestna občina Maribor, Občina Miklavž na Dravskem polju.

4.2.24 Sprotna in intenzivna promocija novih kolesarskih stez

Občini bosta skupaj z drugimi deležniki (kolesarske mreže, športna združenja, organizacije s področja varovanja okolja in zdravja, turistična združenja ipd.) sprotno ob »otvoritvi« kolesarskih stez, kolesarskih prireditvah (športnih in rekreacijskih) in vseh drugih priložnostih ter zlasti ob začetku kolesarske sezone promovirali kolesarjenje za prevoz v službo in ob vsakodnevnih opravkih.

Ministrstvo, pristojno za okolje, postane promotor, soorganizator (in po potrebi tudi plačnik dela stroškov), pri čemer se vse promocijsko in drugo gradivo označi z glavo ministrstva, pristojnega za okolje, z označbami kakovosti zraka v Sloveniji ter navedbo, da ministrstvo, pristojno za okolje, podpira (in sofinancira) področje oziroma prireditev s ciljem trajnih učinkov na zdravje in okolje z vidika kakovosti zraka.

Nosilki ukrepa: država, Mestna občina Maribor, Občina Miklavž na Dravskem polju.

4.2.25 Sprotna in intenzivna promocija uporabe JPP

Občini bosta skupaj z drugimi deležniki (upokojska združenja, delodajalci, organizacije s področja varovanja okolja in zdravja, turistična združenja ipd.) sprotno ob »otvoritvi« novih avtobusnih prog, uvedbi novih avtobusov in vseh drugih priložnostih ter zlasti ob začetku šolskega in študijskega leta ter drugih priložnostih promovirali JPP za prevoz v službo in ob vsakodnevnih opravkih.

Ministrstvo, pristojno za okolje, postane promotor, soorganizator (in po potrebi tudi plačnik dela stroškov), pri čemer se vse promocijsko in drugo gradivo označi z glavo ministrstva, pristojnega za okolje, z označbami kakovosti zraka v Sloveniji in z navedbo, da ministrstvo, pristojno za okolje, podpira (in sofinancira) področje oziroma prireditev s ciljem trajnih učinkov na zdravje in okolje z vidika kakovosti zraka.

Nosilke ukrepa: država, Mestna občina Maribor, Občina Miklavž na Dravskem polju.

4.2.26 Promocija – kampanje:

a) hoja in pohodništvo

Občini in država bodo skupaj z drugimi deležniki (upokojska združenja, delodajalci, organizacije s področja varovanja okolja in zdravja, turistična združenja, kulturna društva

ipd.) spodbujale pohodništvo in druge priložnosti z množično udeležbo ter promovirale hojo in pohodništvo tudi kot vsakodnevno hojo v službo in po drugih opravkih, vključno z uporabo JPP (hoja do postajališč in postaj), vse s ciljem, da bi kakovost zraka ostala ustrezna.

Ministrstvo, pristojno za okolje, postane promotor, soorganizator (in po potrebi tudi plačnik dela stroškov), pri čemer se vse promocijsko in drugo gradivo označi z glavo ministrstva, pristojnega za okolje, z označbami kakovosti zraka v Sloveniji in z navedbo, da ministrstvo, pristojno za okolje, podpira (in sofinancira) področje oziroma prireditev s ciljem trajnih učinkov na zdravje in okolje z vidika kakovosti zraka.

b) hoja in tek – maraton

Občini bosta skupaj z drugimi deležniki (športna, kulturna in pohodniška društva, organizatorji športnih prireditev in maratonov, delodajalci, organizacije s področja varovanja okolja in zdravja, turistična združenja ipd.) sprotno ob pohodih, tekaških tekmah in prireditvah ter maratonih in drugih priložnostih spodbujali hojo in pohodništvo tudi kot vsakodnevno hojo v službo in po opravkih, vključno z uporabo JPP (hoja do postajališč in postaj) s ciljem, da bi kakovost zraka ostala ustrezna.

Ministrstvo, pristojno za okolje, postane promotor, soorganizator (in po potrebi tudi plačnik dela stroškov), pri čemer se vse promocijsko in drugo gradivo označi z glavo ministrstva, pristojnega za okolje, z označbami kakovosti zraka v Sloveniji in z navedbo, da ministrstvo, pristojno za okolje, podpira (in sofinancira) področje oziroma prireditev s ciljem trajnih učinkov na zdravje in okolje z vidika kakovosti zraka.

c) hoja in planinarjenje

Občini in država bodo skupaj z drugimi deležniki (upokojenska združenja, delodajalci, organizacije s področja varovanja okolja, turistična združenja, planinska društva ipd.) spodbujale hojo in pohodništvo tudi kot vsakodnevno hojo v službo in po opravkih, vključno v kombinaciji z uporabo JPP (hoja do postajališč in postaj) s ciljem, da bi kakovost zraka ostala ustrezna.

Ministrstvo, pristojno za okolje, postane promotor, soorganizator (in po potrebi tudi plačnik dela stroškov), pri čemer se vse promocijsko in drugo gradivo označi z glavo ministrstva, pristojnega za okolje, z označbami kakovosti zraka v Sloveniji in z navedbo, da ministrstvo, pristojno za okolje, podpira (in sofinancira) področje oziroma prireditev s ciljem trajnih učinkov na zdravje in okolje z vidika kakovosti zraka.

Nosilke ukrepa: država, Mestna občina Maribor, Občina Miklavž na Dravskem polju.

4.2.27 Kolesu prijazna vrtec in šola

Vrtci in osnovne šole so na področju prometa glede načina prihoda – prevoza otroka v šolo – med večjimi povzročitelji oziroma sprožilci slabe kakovosti zraka, zato je zelo pomembno, da se uporabijo vse možnosti za izboljšanje kakovosti zraka tudi na tem področju.

Občini bosta v sodelovanju z vsemi vrtci na svojem območju proučili možnosti za drugačen način prihoda oziroma prevoza otrok v vrtec, da bo v vrtec čim manj otrok prišlo z osebnim avtomobilom.

Občini bosta v sodelovanju z vrtcem po eni strani odpravili na območju prevoza otrok vse ovire in na drugi strani vzpostavili vse potrebne pogoje, da se bo delež prihoda otrok v vrtec peš, s kolesom ali javnim potniškim prometom zelo povečal.

Nosilki ukrepa: Mestna občina Maribor, Občina Miklavž na Dravskem polju.

4.2.28 Peš v šolo

Otroci iz vrtcev in osnovnih šol morajo več hoditi, kar pomeni zlasti manj voženj z avti njihovih staršev.

Občini bosta v sodelovanju z vrtci in osnovnimi šolami ter skupnostmi staršev določili ukrepe, ki bodo povečali hojo v vrtce in šole:

- preveritev varnostnih okoliščin in izvedba ustreznih ukrepov,
- preveritev prometnih varnostnih okoliščin in izvedba ustreznih ukrepov,
- odstranitev vseh »logističnih« ovir in preprek na poti do šole,
- vzpostavitev vseh potrebnih infrastrukturnih objektov in naprav za učinkovit in varen prihod otrok peš v šolo.

Občini bosta v sodelovanju s starši in šolami ponovno preverili ustreznost zagotavljanja avtobusnih prevozov otrok v šolo in te prevoze po potrebi spremenili, da se nepotrebni v bližini šol ukinejo; da se na oddaljenih območjih, kjer ni avtobusnega prevoza v šolo, ta na novo uvede, predvsem pa, da se celotne generacije mladih skupaj s starši spet zavejo hoje kot najbolj naravnega načina gibanja človeka.

Občini bosta pripravili podporna izobraževalna programa in interaktivna portala varnih pešpoti, kolesarskih poti, itd.

Nosilki ukrepa: Mestna občina Maribor, Občina Miklavž na Dravskem polju.

4.2.29 Uvedba oziroma nadgradnja izposoje koles v občini

Občina bo uvedla oziroma nadgradila sistem izposoje koles in v ta namen nabavila kolesa. Za izvajanje sistema izposoje koles bosta na območju občine zagotovljena potrebno število in velikost mest izposoje koles.

Država lahko zagotovi dodatne spodbude za uvedbo sistema izposoje koles v občini.

Nosilki ukrepa: država, Mestna občina Maribor.

4.2.30 Delovanje mobilnostnega centra Maribor

V Mariboru je vzpostavljen in deluje mobilnostni center v okviru projekta TRAMOB. Center mobilnosti Maribor (v nadaljnjem besedilu: CMM) je kontaktna točka za občane, ki jim nudi vse informacije v zvezi s trajnostno mobilnostjo na enem mestu. Aktivnosti CMM se nanašajo na naslednje ukrepe za izboljšanje trajnostne mobilnosti:

- informiranje in ozaveščanje (vozni redi JPP, kolesarske poti, taksi služba, krožno kabinska žičnica, prevozi z Maistrom, prevozi s flixbusom, izposoja avtomobilov, strokovna literatura, varstvo okolja in zdravja, promet, turizem, prostor, cene prevozov),
- storitve (izposoja koles in opreme, servis koles in prodaja rezervnih delov, prodaja vozovnic JPP, polnilnica električnih koles, samostoječe orodje za popravilo koles, dostopno 24 ur/dan),
- upravljanje sistema Bike & Ride (varovana kolesarnica na železniški postaji – kolesodvor, razvoj aplikacije za upravljanje z javnimi kolesarnicami),
- organizacija dogodkov in promocija (predstavitve, okrogle mize, tečaji, poskusne vožnje),

- sodelovanje pri strokovnih nalogah s področja trajnostne mobilnosti v sodelovanju z občino, Univerzo v Mariboru in drugimi deležniki (analize, spremljanje podatkov, strokovne podlage, prijave na razpise).

CMM bo svoje delovanje v prihodnje nadgradil s koordinacijo ukrepov trajnostne mobilnosti (v sodelovanju in dogovoru z občino, sosednjimi občinami in državo).

Nosilke ukrepa: mariborska kolesarska mreža, Mestna občina Maribor, država.

4.3 Ukrepi na drugih področjih

4.3.1 Podporni in drugi ukrepi

4.3.1.1 Povečanje učinkovitosti javne uprave za boljšo kakovost zraka

Izrabijo se možnosti svetovnega spleta za delovanje javne uprave in celotnega javnega sektorja ter javnih služb.

Javna uprava, celotni javni sektor in javne službe lahko za svoje delovanje bolje izkoristijo možnosti svetovnega spleta za manjše obremenjevanje okolja tudi na področju kakovosti zraka.

Javna uprava, javni sektor in javne službe bodo izrabile vse možnosti, ki jih omogoča svetovni splet, da bodo zasebni in poslovni uporabniki lahko urejali svoje zadeve z navedenimi subjekti javnega sektorja na daljavo prek svetovnega spleta, ne da bi morali osebno obiskati poslovne prostore teh subjektov.

V ta namen bodo navedeni poslovni subjekti v naslednjih treh letih še večji delež svojega poslovanja opravljali prek svetovnega spleta, s čimer se bodo osebni obiski zasebnih in poslovnih uporabnikov v njihovih prostorih zmanjšali za polovico.

Nosilci ukrepa: država, občina in vsi subjekti javnega sektorja ter javnih služb v njuni pristojnosti.

4.3.1.2 Ozelenitev mesta Maribor

Na površine rastlin se adsorbirajo delci in na ta način pripomorejo k znižanju koncentracij PM₁₀ v zraku. Rastline vsrkavajo tudi druga onesnaževala, kot so dušikovi oksidi in ozon, in tako pripomorejo k izboljšanju kakovosti zraka. Zelene površine prispevajo tudi k zmanjševanju mestnega toplotnega otoka, izboljšajo mikro klimo in so eden izmed ukrepov za prilagajanje podnebnim spremembam. Obstoječe zelene površine v mestu se skrbno varujejo. Pri načrtovanju novih zelenih površin se upošteva njihov pomen za kakovost zraka tako pri obsegu novih površin kakor tudi pri izbiri vrst zasajenih rastlin. Posebna pozornost se namenja zasajevanju območij ob občinskih in državnih prometnicah.

Nosilki ukrepa: Mestna občina Maribor, država.

4.3.1.3 Delovanje posebnega spletnega mesta za kakovost zraka in njegovo izboljševanje

Ministrstvo, pristojno za okolje, v sodelovanju z občinama vzdržuje in nadgrajuje spletno mesto za kakovost zraka z naslednjimi vsebinami:

- prikazovanje stanja onesnaženosti zraka na podlagi rednega spremljanja državne in občinske merilne mreže;
- pomen kakovosti zraka;

- pomen čistega zraka za zdravje;
- letni podatki o preteklih emisijah in temeljne značilnosti teh emisij glede na čas (analize, trendi ipd.) in podatki o učinkih ukrepov;
- viri emisij po skupinah (male kurilne naprave, promet, industrija in drugi viri);
- ukrepi za izboljšanje kakovosti zraka, ki jih lahko v vsakodnevem življenju izvajajo posamezniki in gospodinjstva;
- kratkoročni ukrepi, ki so predvideni pri nekajdnevem zaporednem in visokem preseganju mejnih vrednosti;
- dostop do tega odloka;
- povezave na druga spletna mesta s področja vsebin kakovosti zraka (EU, organizacije civilne družbe s področja kakovosti zraka, evropska mesta in regije);
- povezave na spletna mesta občine v zvezi s kakovostjo zunanjega zraka, kontaktni podatki.

Za uspešno uporabo informacij s spletnega mesta se izvaja promocija spletnega mesta, informacije pa se sporočajo zainteresiranim skupinam (npr. gospodinjstvom, vrtcem, šolam, ...) tudi na druge načine.

Nosilke ukrepa: država, Mestna občina Maribor, Občina Miklavž na Dravskem polju.

4.3.1.4 Izvajanje stalne medsektorske sociološko-ekonomske analize kot podlage za načrtovanje ukrepov

Ministrstvo, pristojno za okolje, izvaja stalno medsektorsko sociološko-ekonomsko analizo o socioloških, ekonomskih in drugih okoliščinah ter pogojih za ravnanje ljudi in gospodinjstev glede kakovosti zraka. Na podlagi rezultatov analize je treba letno čim bolj natančno načrtovati uporabo virov za izboljšanje kakovosti zraka in spremembe načrtov za kakovost zraka.

Nosilka ukrepa: država.

4.3.1.5 Izobraževanje in ozaveščanje o kakovosti zunanjega zraka

Ministrstvo, pristojno za okolje, ministrstvo, pristojno za zdravje, in občine skupaj izvajajo izobraževanje in ozaveščanje javnosti s kampanjami o kakovosti zraka in o tem odloku takoj po sprejetju tega odloka.

Kampanje so osredotočene vsakokrat na drug in konkreten vidik kakovosti zraka.

Nosilke ukrepa: država, Mestna občina Maribor, Občina Miklavž na Dravskem polju.

4.3.1.6 Zmanjševanje ognjemetov in uporabe pirotehnik na območju občine

Ognjemeti in uporaba pirotehnik v času kurilne sezone zelo poslabšajo kakovost zraka.

Občini se odpovedujeta ognjemetu v času kurilne sezone.

Občini bosta proučili možnost, da se namesto ognjemetov ob posebnostih priložnostih izvajajo svetlobne laserske predstave. Občini skušata doseči, da navedeno zamenjavo namesto ognjemetov na območju občine upoštevajo vsi subjekti, ki bi radi izvajali ognjemetete.

Občini bosta na krajevno in časovno primeren način vse poslovne in druge subjekte ter občane v času priprav na ognjemetete in uporabo pirotehnik ozaveščali o škodljivosti za

kakovost zraka in zdravje ljudi ter o drugih škodljivih vplivih na okolje, vključno s težavami, ki jih ognjemeti povzročajo domačim in divjim živalim.

V obdobju izvajanja ukrepa bo v sodelovanju z občinama enako ravnala tudi država.

Nosilke ukrepa: država, Mestna občina Maribor, Občina Miklavž na Dravskem polju.

4.3.1.7 Vključitev zagotavljanja kakovosti zraka v občinske akte

Občini zagotavljata vključitev zagotavljanja kakovosti zraka v vse svoje akte tako, da načrtovanje in izvajanje aktov zajema tudi ukrepe za boljšo kakovost zunanjega zraka iz tega odloka in drugih predpisov, ki vplivajo na kakovost zraka.

Nosilki ukrepa: Mestna občina Maribor, Občina Miklavž na Dravskem polju.

4.3.1.8 Spodbujanje in promocija tehnoloških rešitev za izboljšanje kakovosti zraka na področju URE in OVE ter trajnostne mobilnosti

Država bo skupaj z znanostjo in gospodarstvom spodbujala tehnološki razvoj za izboljšanje kakovosti zraka na področju URE in OVE ter trajnostne mobilnosti v Sloveniji ter zagotavljala ustrezne spodbude (oziroma se bo pri ustreznih razpisih kot eden od prednostnih učinkov upoštevalo tudi izboljšanje kakovosti zraka), tako da bodo inovacije na teh področjih takoj uporabljene za izboljšanje kakovosti zraka v Sloveniji, uporabljene pa bodo tudi za preboj na svetovni trg.

Nosilka ukrepa: država.

4.3.1.9 Prostorsko načrtovanje v skladu s potrebo za izboljšanje kakovosti zraka

Uporaba prostora in načrtovanje njegove uporabe bistveno vplivata tudi na kakovost zraka, tako z vidika učinkovitosti ogrevanja poslovnih in zasebnih stavb kakor tudi trajnostne mobilnosti.

Občini bosta pri prostorskem načrtovanju upoštevali potrebo za izboljšanje kakovosti zraka in bosta načrtovali predvsem zaokrožena in strnjena območja poselitve, ki bodo omogočala stroškovno učinkovito daljinsko ogrevanje ali uporabo plina in toplotnih črpalk. Območja bodo načrtovana tudi tako, da bodo omogočala učinkovito uporabo JPP, kolesarjenje in hojo oziroma zmanjšala vsakodnevno uporabo osebnega avtomobila.

V pripravo občinskih prostorskih načrtov se aktivno vključita občinski službi za varstvo okolja.

Nosilki ukrepa: Mestna občina Maribor, Občina Miklavž na Dravskem polju.

4.3.1.10 Izdelava videoprodukcij, digitalnih in animiranih vsebin s področja kakovosti zraka in njihova javna dostopnost

Z namenom izboljšanja kakovosti zraka se bodo pripravile ustrezne in konkretne videoprodukcije in digitalizirane (ter animirane) oblike vsebin po tematskih sklopih s področja kakovosti zraka.

Vsebine bodo trajno dostopne na spletnih mestih ministrstva in organov v sestavi in poslane območjem preseganj ter vsem občinam v Sloveniji.

Posamične vsebine bodo prek komuniciranja ministrstva z javnostjo ob posebnih priložnostih (začetek kurilne sezone, nenadni dogodki, ob sprejemu posamičnih predpisov s področja kakovosti zraka ipd.) večkrat predvajale televizijske postaje v Sloveniji.

Nosilke ukrepa: država, Mestna občina Maribor, Občina Miklavž na Dravskem polju.

4.3.1.11 Določitev skrbnika izvajanja tega odloka v občini

Občini in ministrstvo, pristojno za okolje, za usklajeno izvajanje tega odloka določijo skrbnika (upravitelja) tega odloka.

Nosilke ukrepa: država, Mestna občina Maribor, Občina Miklavž na Dravskem polju.

4.3.2 Ukrepi gospodarstva

4.3.2.1 Izvajalci gospodarskih dejavnosti

Izvajalci gospodarskih dejavnosti se zavedajo pomena kakovosti čistega zraka za okolje in zdravje ljudi, zato aktivno sodelujejo pri zmanjševanju trdih delcev, ki izvirajo iz obratovanja naprav, ki jih upravljajo. Priporoča se zlasti izvajanje ukrepov, ki so navedeni v nadaljevanju.

Nosilci ukrepov: izvajalci gospodarskih dejavnosti (pravne in fizične osebe), ki imajo svoje obrate na območju občine, ter gospodarska in obrtno podjetniška zbornica.

4.3.2.2 Uveljavitev sistema ravnanja z okoljem

Izvajalci gospodarskih dejavnosti izvedejo usposabljanje za uveljavitev sistema ravnanja z okoljem v vseh podjetjih (po svojih finančnih in kadrovskih zmožnostih), ki vključujejo pripravo načrta za usposabljanje, organizacijske prilagoditve in investicije.

Nosilci ukrepov: izvajalci gospodarskih dejavnosti, ki imajo svoje obrate na območju občine

4.3.2.3 Spodbujanje najboljših razpoložljivih tehnik (tehnologij BAT– Best Available Technology)

Izvajalci gospodarskih dejavnosti v okviru BAT spodbujajo tehnologije, ki najmanj obremenjujejo zrak z delci PM₁₀.

Nosilci ukrepov: izvajalci gospodarskih dejavnosti, ki imajo svoje obrate na območju občine

4.3.2.4 Zmanjševanje prašenja pri prevozu sipkega tovora

Izvajalci gospodarskih dejavnosti zagotavljajo, da prevoz sipkega tovora v glavnem poteka v pokritih tovornjakih ali cisternah.

Pri pretovoru trdnih snovi je treba paziti na:

- popolno ali pretežno zaprtje prostorov, kjer se izvaja pretovor;
- odsesavanje lijakov na presipnih mestih;
- uporaba učinkovitih sistemov filtriranja in zbiranja delcev iz ubežnih emisij (filtri);
- kontrolirano delovanje odsesovalnih naprav;
- uporaba vetrobranov pri pretovoru na odprtem;
- prepoved pretovora pri visokih hitrostih vetra (določiti mejo v m/s);
- prilagajanje višine iztresa spreminjajoči se višini nasutja;

- prašenje – megličenje z vodo na izstopnih odprtinah in v zbirnih lijakih;
- tesnjenje mest, kjer lahko nastane ubežna emisija.

Priporoča se, da izvajalci gospodarskih dejavnosti kolikor je mogoče in po svojih zmožnostih zagotavljajo kontrolirano izvajanje pretovora sipkega tovora v cisterne, s čimer se zmanjšajo enkratni izpusti sipkega tovora v okolico. Priporoča se tudi zapiranje strojev in druge opreme za obdelavo trdnih snovi (mletje, mešanje).

Nosilci ukrepov: izvajalci gospodarskih dejavnosti, ki imajo svoje obrate na območju občine

4.3.2.5 *Zaščita površin z različnimi odprtimi materiali*

Izvajalci gospodarskih dejavnosti zaščitijo in preprečujejo odnašanje prašnih delcev z vseh odprtih površin zemljišč.

Nosilci ukrepov: izvajalci gospodarskih dejavnosti, ki imajo svoje obrate na območju občine

4.3.2.6 *Skupne naloge občine in gospodarstva*

Občini bosta vse večje gospodarske subjekte povabili, da jim predstavita ta odlok in da skupaj pregledajo možnosti skupnih aktivnosti za izboljšanje kakovosti zraka.

Nosilca ukrepa: občina, gospodarstvo.

5. **Kratkoročni ukrepi**

Kratkoročni ukrepi se izvajajo zaradi skrajšanja obdobja s preseženimi dnevnimi mejnimi vrednostmi PM₁₀ v zunanjem zraku. Kratkoročni ukrepi vsebujejo priporočila občanom in institucijam, da v okviru svojih možnosti začasno zmanjšajo emisije delcev pri uporabi prometnih sredstev in kurilnih naprav za ogrevanje ter drugih naprav, ki oddajajo večje količine delcev.

Ministrstvo, pristojno za okolje, v sodelovanju z občinama pripravi zloženko s priporočili občanom za zmanjševanje emisij PM₁₀ v času čezmerne onesnaženosti s PM₁₀, vključno s priporočili o ravnanju v času čezmerne onesnaženosti za zmanjševanje vplivov na zdravje. Zloženka vsebuje tudi druge informacije o onesnaženosti zraka na območju občine.

Ministrstvo, pristojno za okolje, v sodelovanju z resornimi ministrstvi pripravi pravne podlage za učinkovitejše izvajanje kratkoročnih ukrepov z namenom, da se podelijo pooblastila občini, ki ji omogočajo, da v času preseganja mejnih vrednosti lahko omeji promet, način ogrevanja gospodinjstev in sprejme še druge kratkoročne ukrepe (npr. prepove ognjemete na območju celotne občine).

Nosilci ukrepa: država, Mestna občina Maribor, Občina Miklavž na Dravskem polju, povzročitelji obremenitve.

6. **Seznam publikacij, dokumentacije, del itd., ki dopolnjujejo podatke**

V skladu s 1.10 točko priloge 7 Uredbe o kakovosti zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 9/11, 8/15 in 66/18) so vsi razpoložljivi podatki ali njihovi viri, ki niso vsebovani v tem odloku, objavljeni na spletni strani ministrstva, pristojnega za okolje: (http://www.mop.gov.si/si/delovna_podrocja/zrak/).

PRILOGA 2:
Preglednica 1: FINANČNO OVREDNOTENJE UKREPOV NA OBMOČJU MESTNE OBČINE MARIBOR

Številka	Ukrep	Dodatna pojasnila	VIR SPODOBUDE: K-koležija, K-CTN, koležija CTN, P- podnebni sklad, EZ	Financiranje občina				Financiranje država				Drugi subjekti						
				2020		2021		2022		2020		2021		2022		Skupaj drug		
				2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2022	2020	2021	2022	Skupaj drug
4.	Ukrepi za zmanjšanje onesnaženosti in odgovorni organi za izvajanje ukrepov																	
4.1	Ukrepi na področju spodbujanja učinkovite rabe energije in obnovljivih virov energije																	
4.1.1	Daljnisko ogrevanje																	
4.1.1.1	Uvajanje OVE v sistem daljniskega ogrevanja	Izraba lesne biomase, izraba sončne energije, odvečne toplote, geotermalne energije in energije z izkoriščanjem energijskega potenciala energijsko bogate frakcije mešanah komunalnih odpadkov na ekološko nesoporen način	EZ, LS, JZP, P	0	50.000	0	50.000	0	1.850.000	50.000	450.000	2.350.000	450.000	50.000	50.000	50.000	50.000	
	Izkoriščanje sončne energije za proizvodnjo toplote	Na potencialno razpoložljivih površinah z možnostjo priklopa na DO (stanek cca. 1000-1500 kW)	EZ, LS, P	0	0	0	0	0	50.000	50.000	150.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	150.000	
	Izkoriščanje odvečne toplote	Izkoriščanje odvečne toplote kurilnih naprav večjih zmogljivosti	K	0	50.000	0	50.000	0	0	0	400.000	400.000	0	0	0	0	0	
	Izkoriščanje plike geotermalne energije s pomočjo toplinskih črpalk	Projekt bi bilo možno izvesti v primeru ugotovljenih potencialov izrabe plike geotermalne energije in sofinanciranju iz norveškega sklada.	LS, norveški sklad, P	0	0	0	0	0	1.800.000	0	1.800.000	400.000	0	0	0	0	400.000	
4.1.1.2	Širitev sistemov daljniskega ogrevanja in povečevanje odjema iz daljniskega ogrevanja	Širitev sistema daljniskega ogrevanja na potencialno zemljišče, kot so področja z obstoječimi skupnimi kotlovnimi vedilarninjskimi objekti (in področja namenjena novogradnjam), s tem se omogoči priključevanje objektov v skladu s prostornimi ali lokalnih skupnosti in Odloku o prostorni rabi energentov, še posebej ob sanaciji obstoječih kotlovnih objektov. Ukrep je smiselno uporabiti tudi ob udeležanju velikih lastniških toplinskih postaj s sekundarnimi lastniškimi omrežjem ob individualnem priključevanju letih na energetsko učinkovit sistem DO.	EZ	350.000	300.000	300.000	950.000	0	0	0	0	1.600.000	150.000	250.000	650.000	0	0	
4.1.1.3	Ugotavljanje možnosti in spodbujanje mikro sistemov za daljnisko ogrevanje v primestnih naseljih in vaseh	Strošek enega DOLB 1.500.000. Slično s pravili Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020 in s pravili za dodeljevanje državnih pomoči na področju energije in okolja	K	0	0	0	0	0	0	0	1.500.000	1.500.000	0	0	0	0	0	
4.1.1.4	Spodbujanje zamenjav obstoječih kurilnih naprav z možnostjo priključitve na sistem DO, kjer je to mogoče	Priključitev stanjske eno-dvo stanovanjske stavbe - nakup toplotne postaje po EZ. Največja možna spodbuda je 2.000 EUR. Zamenjava starih kurilnih naprav vedilarninjskih objektov s toplinskimi postajami in priključevanje teh objektov na energetsko učinkovit sistem DO (Ukrep je smiselno uporabiti tudi ob udeležanju velikih lastniških toplinskih postaj) s sekundarnimi lastniškimi omrežjem ob individualnem priključevanju letih na energetsko učinkovit sistem DO.)		0	0	0	0	0	150.000	150.000	450.000	400.000	400.000	400.000	400.000	400.000	1.200.000	
4.1.1.5	Obnova kotlovnice in zniževanje priključevanja na ogrevanje z njimi	obnova ogrevalnega sistema (16 kotlovnice, JZP)	JZP	0	0	0	0	0	0	0	0	2.700.000	0	0	0	0	2.700.000	
4.1.2	Ogrevanje s pilinom																	
4.1.2.1	Priključevanje objektov na pilinovodno omrežje		EZ	0	0	0	0	0	600.000	600.000	1.900.000	600.000	0	0	0	0	0	
4.1.3	Ukrepi na področju naprav za ogrevanje gospodinjstev																	
4.1.3.1	Dodatno spodbujanje zamenjav obstoječih individualnih kurilnih naprav z energetsko učinkovitejšimi kurilnimi napravami in drugimi načini ogrevanja z obnovljivimi viri energije	Od skupne vsote 5.000.000 EUR po Programu sklada za podnebne spremembe se ocenjuje, da bo samo za območja presegaj skupno zagotovljeno povračilo sredstev. Velja spodbud za območja presegajajoča vsilja, sama razdelitev med območja pressegajoča je načelna in odvisna od samega interesa gospodarstev ob razpisu.	P	0	0	0	0	0	600.000	600.000	1.900.000	600.000	0	0	0	0	0	

4.3.1.7	Vključitev zagotavljanja kakovosti zraka v občinske akte	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.3.1.8	Spodbujanje in promocija tehnoloških rešitev za izboljšanje kakovosti zraka na področju URE in OVE ter trajnostne mobilnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.3.1.9	Prostorsko načrtovanje skladno s potrebami izboljšanja kakovosti zraka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.3.1.10	Izdelava videoprodukcijskih in animiranih vsebin s področja kakovosti zraka in njihova javna dostopnost	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.3.1.11	Določitev skrbnika izvajanja tega odloka v občini	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.3.2	Ukrepi gospodarstva																			
4.3.2.1	Izvajalci gospodarskih dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.3.2.2	Uveljavitev sistema ravnanja z okoljem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.3.2.3	Spodbujanje najboljših razpoložljivih tehnik (tehnologiji BAT-Best Available Technology)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.3.2.4	Zmanjševanje pršenja pri prevozu sipkega tovora	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.3.2.5	Zaščita površin z različnimi odprtimi materiali	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.3.2.6	Skupne naloge občine in gospodarstva	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.4.	Kratkoročni ukrepi; nosilci ukrepa, občina, država, povzročitelj obremenitve	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
CELOTNI PROGRAM		1.519.589	79.500	233.009	420.500	192.000	576.390	331.190	1.099.330	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

* Sredstva so zagotovljena v okviru Sklada za podnebne spremembe. Njihova višina bo določena z Odlokom o Programu porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe.